

HE 128/2026 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi hyödyllisyysmallioikeudesta annettua lakia.

Esityksen mukaan hyödyllisyysmallilla suojattavalta keksinnöltä edellytettäisiin jatkossa samaa keksinnöllisyyden tasoa kuin patentilla suojattavalta keksinnöltä. Tämä tarkoittaisi sitä, että hyödyllisyysmallisuoja voisivat saada vain sellaiset keksinnöt, jotka täyttävät patentoitavuuden edellytykset. Ehdotuksen tavoitteena on vähentää nykyisen lain soveltamiseen liittyviä tulkintaongelmia ja parantaa sääntelyn ennakoitavuutta.

Lakiin tehtäisiin lisäksi patenttilain kokonaisuudistuksesta johtuvat pääosin lakitekniset muutokset.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.6.2027.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi	4
2.1 Johdanto	4
2.2 Kansallinen lainsäädäntö ja käytäntö	4
2.3 Kansainväliset sopimukset ja Euroopan unionin lainsäädäntö	5
2.4 Nykytilan arviointi	6
3 Tavoitteet	9
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	10
4.1 Keskeiset ehdotukset	10
4.2 Pääasialliset vaikutukset	10
4.2.1 Johdanto	10
4.2.2 Yritysvaikutukset	11
4.2.3 Vaikutukset viranomaisten toimintaan	12
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	12
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset	12
5.1.1 Hyödyllisyysmallijärjestelmästä luopuminen	12
5.1.2 Keksinnöllisyysvaatimus	13
5.1.3 Uutuustutkimus yksinoikeuden täytäntöönpanon edellytyksenä	14
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot	14
5.2.1 Saksa	14
5.2.2 Tanska	15
5.2.3 Australia	15
6 Lausuntopalaute	15
7 Säännöskohtaiset perustelut	17
7.1 Laki hyödyllisyysmallioikeudesta	17
8 Lakia alemman asteinen sääntely	22
9 Voimaantulo	22
10 Suhde muihin esityksiin	22
11 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	23
LAKIEHDOTUS	24
Laki hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain muuttamisesta	24
LIITE	29
RINNAKKAISTEKSTI	29
Laki hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain muuttamisesta	29

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Suomen kilpailukyky ja menestys globaaleilla markkinoilla perustuu osaamiselle, uudelle tiedolle ja innovaatioille. Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnalla (TKI) on ratkaiseva merkitys tuottavuuden kasvussa, elinkeinoelämän ja yhteiskunnan uudistumisessa, sekä hyvinvoinnin luomisessa. Pääministeri Orpon hallitus on sitoutunut kansalliseen tavoitteeseen nostaa Suomen tutkimus-, ja kehittämismenot (T&K) neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä. Kansallisen tavoitteen ja voimassa olevan T&K-rahoituslain mukaisesti valtion T&K-rahoitus nousee 1,2 prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä sillä edellytyksellä, että yksityisen sektorin panostukset kasvavat 2,8 prosenttiin.¹

Aineettomat oikeudet, kuten patentit ja hyödyllisyysmallit, kannustavat innovaatiotoimintaan ja edistävät innovaatioiden hyödyntämistä yhteiskunnassa. Ne ovat näin ollen merkittävä osa innovaatiopolitiikkaa, jonka tavoitteena on rakentaa Suomeen olosuhteet, jotka kannustavat yrityksiä rohkeaan innovaatiotoimintaan, uudistumiseen ja kansainväliseen kasvuun.

Valtioneuvosto teki yleisistunnossaan 24.3.2022 periaatepäätöksen (TEM/2022/45) kansallisesta aineettomien oikeuksien strategiasta (IPR-strategia), jossa linjataan toimenpiteistä vuosille 2022–2030 strategian tavoitteiden saavuttamiseksi. Strategian visiona on, että Suomessa on vuonna 2030 tehokkaasti innovaatiotoimintaa ja luovaa työtä tukeva IPR-toimintaympäristö, joka kasvattaa taloudellista hyvinvointia ja kilpailukykyä siten, että perusoikeuksien toteutuminen ja eri yhteiskunnalliset intressit otetaan monipuolisesti huomioon. Patenttilainsäädännön kokonaisuudistus on yksi IPR-strategiaan kirjatusta 15 toimenpiteestä (9 toimenpide). IPR-strategian valmistelun tueksi toteutettua selvitystä² varten kerätyissä suomalaisen IPR-asiantuntijakentän näkemyksissä patenttilakia ja siihen läheisesti liittyvää hyödyllisyysmallilakia pidettiin eniten kehittämisen tarpeessa olevina IPR-lainsäädännön osa-alueina.

1.2 Valmistelu

Työ- ja elinkeinoministeriö asetti toukokuussa 2022 työryhmän valmistelemaan patenttilainsäädännön kokonaisuudistusta. Työryhmän tehtävänä oli arvioida patenttilain, hyödyllisyysmallilain ja maanpuolustukselle merkityksellisistä keksinnöistä annetun lain muutostarpeet sekä valmistella hallituksen esityksen muotoon muun muassa ehdotus uudeksi hyödyllisyysmallilaki. Työryhmän toimikausi oli ajalle 1.6.2022 – 31.12.2023 ja sitä jatkettiin 15.12.2023 tehdyllä päätöksellä 31.5.2025 saakka ja 18.6.2025 tehdyllä päätöksellä 31.12.2025 saakka.

Työ- ja elinkeinoministeriö järjesti patenttilainsäädännön kokonaisuudistuksesta kuulemistilaisuuden 14.3.2023. Kuulemistilaisuudessa nousi vahvasti esiin hyödyllisyysmallilain kumoaminen, koska hyödyllisyysmallijärjestelmä ei sitä koskevien tutkimusten ja selvitysten valossa täytä lainsäätäjän sille asettamia tavoitteita. Osa

¹ Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma 20.6.2023: Vahva ja välittävä Suomi, s. 111.

² Aineettomien oikeuksien tilanne Suomessa 2020: IPR-strategian taustoitus, Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2021:13 (”IPR-strategian taustaselvitys”).

sidosryhmistä katsoo, että järjestelmällä on pikemminkin negatiivisia vaikutuksia yritysten innovaatiotoimintaan ja kilpailuun eikä järjestelmää ole mahdollista uudistaa siten, että sen haitalliset vaikutukset vähenisivät ilman että samalla menetetään järjestelmästä koituvat hyödyt verrattuna patenttijärjestelmään.

TEM ja PRH järjestivät hyödyllisyysmallilaista keskustelu- ja kuulemistilaisuuden 5.6.2024. Tilaisuudessa sidosryhmät esittivät näkemyksiään hyödyllisyysmallista ja sen merkityksestä yritysten innovaatio- ja liiketoiminnalle. Keskustelutilaisuuden jälkeen ministeriössä laadittiin hyödyllisyysmallilain muutostarpeista arviomuistio, joka lähetettiin lausuntokierrokselle elosyyskuussa 2024. Arviomuistiossa esitettiin yhtenä vaihtoehtona hyödyllisyysmallijärjestelmän kumoamista 10 vuoden siirtymäajalla. Lausuntoja saatiin yhteensä 14. Osa lausunnonantajista kannatti järjestelmän kumoamista ja osa kannatti sen uudistamista. Osa lausunnonantajista suhtautui puolestaan hyödyllisyysmallijärjestelmään sinänsä neutraalisti, mutta katsoi, että hyödyllisyysmallilain soveltamiseen liittyy runsaasti tulkintaongelmia.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteutti lisäksi pienimuotoisen kyselytutkimuksen hyödyllisyysmallijärjestelmän käyttäjille syksyllä 2024. Patenttilakityöryhmä arvioi tehtävänsä mukaisesti hyödyllisyysmallilain muutostarpeita ja sidosryhmiltä saatua palautetta. Arvioinnin perusteella päädyttiin siihen, että hallituksen esityksen valmistelua jatketaan virkatyönä työ- ja elinkeinoministeriössä yhteistyössä patentti- ja rekisterihallituksen kanssa.

Luonnos hallituksen esitykseksi on ollut lausuntokierroksella 21.4.-19.5.2026. Lausuntoja saatiin yhteensä 15 kappaletta ja niistä on laadittu lausuntoyhteenveto.

Hallituksen esitys on ollut arvioitavana lainsäädännön arviointineuvostossa. Arviointineuvosto antoi esityksestä lausunnon 17.6.2026. Arviointineuvoston asiassa antama lausunto on luettavissa osoitteessa <https://valtioneuvosto.fi/arviointineuvosto/lausunnot>.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Johdanto

Hyödyllisyysmalli on keksinnölle myönnetty patentinkaltainen yksinoikeus, jota kutsutaan myös ”pikkupatentiksi”.

Hyödyllisyysmallijärjestelmä mahdollistaa sellaisten teknisten ratkaisujen suojaamisen, joille patenttisuoja ei ole mahdollinen tai tarkoituksenmukainen vaihtoehto. Hyödyllisyysmallilla voidaan suojata uudet, aikaisemmasta selvästi eroavat tekniset ratkaisut, jotka eivät keksinnöllisyyden puolesta yllä patentoitavuuden tasolle, mutta joihin sisältyy keksinnöllisyyttä. Lisäksi hyödyllisyysmallilla voidaan suojata keksinnöt ja laiteparannukset, jotka sinänsä täyttävät patentoitavuuden edellytykset, mutta joille patenttisuoja on liian kallis tai hidas suojamuoto keksinnön laadun tai esineen lyhyen taloudellisen hyödyntämisaajan vuoksi.

Suomessa rekisteröity hyödyllisyysmalli suojaa keksinnön vain Suomessa.

2.2 Kansallinen lainsäädäntö ja käytäntö

Hyödyllisyysmallista säädetään hyödyllisyysmallioikeudesta annetussa laissa (laki 800/1991, jäljempänä *HML*) ja asetuksessa (asetus 1419/1991). Hyödyllisyysmallilaissa säädetään muun muassa hyödyllisyysmallin rekisteröinnillä saavutetun yksinoikeuden sisällöstä, hyödyllisyysmallia koskevasta hakemuksesta ja sen käsittelystä, mahdollisuudesta vaatia

rekisteröinnin mitättömäksi julistamista ja hyödyllisyysmallioikeuden lakkaamisesta. Hyödyllisyysmallin rekisteriviranomaisena toimii Patentti- ja rekisterihallitus (PRH).

Hyödyllisyysmallilain 1 §:n mukaan se, joka on tehnyt keksinnön, tai se, jolle keksijän oikeus on siirtynyt, voi hakemuksesta saada hyödyllisyysmallioikeuden keksintöön ja siten yksinoikeuden sen ammattimaiseen hyväksikäyttöön. Suojan kohteena on esineen muotona, rakenteena tai niiden yhdistelmänä toteutuva tekninen ratkaisu, jota voidaan käyttää teollisesti. Toisin kuin patenttisuojaa, hyödyllisyysmallisuojaa ei myönnetä menetelmille.

Hyödyllisyysmallilla suojattavalta keksinnöltä vaaditaan absoluuttista uutuutta (HML 2 §). Tämä tarkoittaa sitä, että keksinnön tulee olla uusi suhteessa kaikkeen, mikä on tullut tunnetuksi ennen hyödyllisyysmallia koskevan hakemuksen tekemispäivää riippumatta siitä, millä tavoin julkiseksi tulo on tapahtunut. Uutuuden este voi olla esim. julkinen käyttö tai suullinen esitys.

Hyödyllisyysmallilla suojattavan keksinnön tulee erota selvästi tunnetusta tekniikan tasosta (HML 2 §). Selvällä erolla tarkoitetaan, että keksintö ei saa olla aivan ilmeisesti johdettavissa aikaisemmin tunnetusta. Ratkaisu ei saa olla itsestään selvä alan keskitason ammattilaiselle. Vaadittava keksinnöllisyystaso on arvosteltava kussakin tapauksessa erikseen (2 §:n perustelut, HE 232/1990).

Hyödyllisyysmallihakemus tehdään kirjallisesti Patentti- ja rekisterihallitukselle. Hakemuksen tulee sisältää keksinnön selitys ja kuva tai kuvat sekä täsmällisesti ilmaistuna se, mitä hyödyllisyysmallioikeudella halutaan suojata eli suojavaatimus. Hakemuksen käsittelyssä noudatetaan ilmoitusmenettelyä. Keksinnön uutuutta tai keksinnöllisyyttä ei rekisteröintivaiheessa tutkita. Jos hakemus täyttää muodolliset vaatimukset, se merkitään rekisteriin. Hyödyllisyysmallin rekisteröinti on voimassa neljä vuotta hakemuksen tekemispäivästä lukien ja se voidaan hakemuksesta uudistaa kahdesti, ensin neljäksi vuodeksi ja sitten vielä kahdeksi vuodeksi, eli suoja-aika on korkeintaan kymmenen vuotta.

Ilmoitusmenettely nopeuttaa hyödyllisyysmallisuojan saamista ja keksinnön julkaisemista, mutta siirtää tutkimusvastuun rekisteröinnin hakijalle tai hänen kilpailijalleen. Ennen hakemuksen rekisteröintiä hakijalla, ja rekisteröinnin jälkeen tai hakemuksen tultua julkiseksi kenellä tahansa on mahdollisuus pyytää PRH:lta maksullista tutkimusta keksinnön uutuuden ja keksinnöllisyyden arvioimiseksi.

Kuka tahansa voi jälkikäteen vaatia rekisteröinnin mitättömäksi julistamista kokonaan tai osittain. Mitätöintivaatimus tehdään PRH:lle, jonka päätöksestä voi valittaa markkinaoikeuteen. Mitätöinnin edellytykset vastaavat pitkälti patenttilain vastaavia edellytyksiä eli hyödyllisyysmalli voidaan mitätöidä esimerkiksi sillä perusteella, että keksintö ei ole uusi tai keksinnöllinen (eli se ei selvästi eroa tunnetusta). Hyödyllisyysmalleja koskevat mitätöintivaatimukset ovat olleet Suomessa suhteellisen harvinaisia. Myös loukkauksanteita tehdään harvoin.

2.3 Kansainväliset sopimukset ja Euroopan unionin lainsäädäntö

Teollisoikeuksien sääntelyn kehitys nojaa paljossa kansainväliseen sääntelyyn ja on pitkän historiallisen prosessin tulosta. Hyödyllisyysmallit sinänsä eivät ole kansainvälisen sääntelyn kohteena, mutta patenteja koskevia sopimuksia sovelletaan osittain myös hyödyllisyysmalleihin.

Pariisin sopimus (SopS 5/1921) mahdollistaa hyödyllisyysmallihakemuksen käyttämisen etuoikeusperusteena patenttihakemukselle ja päinvastoin. Patenttiyhteistyösopimuksella (SopS

58/1980) luotu kansainvälinen patentinhakujärjestelmä mahdollistaa sen, että patenti- tai hyödyllisyysmallihakemuksen saa vireille eri sopimusvaltioissa yhtä hakemusta käyttämällä. Kansainvälisen hakemuksen jatkaminen kansallisena hyödyllisyysmallia koskevana hakemuksena edellyttää, että nimetyssä sopimusvaltiossa on voimassa hyödyllisyysmallilainsäädäntöä. Tällaisissa tapauksissa patenttiyhteistyösopimuksen ja sen sovelletussääntöjen muutokset saattavat johtaa muutoksiin myös kansallisessa hyödyllisyysmallilainsäädännössä. Myös seuraavien kansainvälisten sopimusten määräyksiä voidaan soveltuvin osin noudattaa hyödyllisyysmalleissa: Teollis- ja tekijänoikeuksien kauppaan liittyvistä näkökohdista annettu sopimus (TRIPS-sopimus, SopS 5/1995), Eurooppapatenttien myöntämisestä tehty yleissopimus (Euroopan patenttisopimus, SopS 8/1996) ja sen uudistamiskirja (SopS 93/2007) ja patenttilakisopimus (SopS 7/2006).

Hyödyllisyysmallilainsäädäntöä ei ole harmonisoitu EU:n tasolla. Direktiiviehdotus koko unionin kattavasta hyödyllisyysmallioikeudesta peruutettiin lopullisesti vuonna 2005. EU-sääntelyn puuttuessa kansainvälisen patenttioikeuden muutokset ja kansallisista lähtökohdista tehdyt ratkaisut ovat vaikuttaneet alan lainsäädännön kehittymiseen Euroopassa.

EU:n 27 jäsenmaasta 18:lla on käytössä hyödyllisyysmallijärjestelmä. Pohjoismaista vain Suomella ja Tanskalla on hyödyllisyysmallilainsäädäntöä. Niissä EU-maissa, joissa hyödyllisyysmallisuoja on otettu käyttöön, kansalliset lait eroavat usein huomattavasti toisistaan. Eroja on muun muassa siinä, tutkitaanko aineelliset edellytykset ennen hyödyllisyysmallin rekisteröintiä, mikä on keksinnöllisyyden vaatimuksen taso, sallitaanko hyödyllisyysmallihakemuksen muuntaminen patenttihakemukseksi ja voidaanko menetelmäkeksinnöt suojata. Eroja on myös siinä, säädetäänkö hyödyllisyysmalleista omassa laissa vai osana patenttilakia, jolloin erona patenttisuojaan on lähtökohtaisesti vain nopeutettu myöntämismenettely ja lyhyempi suoja-aika.

2.4 Nykytilan arviointi

Hyödyllisyysmallilaki tuli voimaan vuonna 1992. Lakia on uudistettu viimeksi vuonna 2008 (HE 56/2008), minkä lisäksi siihen on tehty joitakin pienempiä osittaisuudistuksia.

Hyödyllisyysmallijärjestelmän käyttö Suomessa

Hyödyllisyysmalli on patentteihin ja tavaramerkkeihin verrattuna harvoin käytetty teollisoikeudellinen suojamuoto. Tammikuussa 2026 Suomessa oli voimassa yhteensä 1810 rekisteröityä hyödyllisyysmallia, joista ns. tavallisia hyödyllisyysmalleja on 1528 kappaletta. Kansallisesta patenttihakemuksesta muunnettuja hyödyllisyysmalleja on puolestaan 180, eurooppapatenttia koskevasta hakemuksesta muunnettuja 23, kansainvälisestä patenttihakemuksesta jatkettuja 60 ja hyödyllisyysmallihakemuksesta jaettu 19 kappaletta.

Vuosina 2021–2025 patenti- ja rekisterihallitus vastaanotti yhteensä 1179 hyödyllisyysmallihakemusta (n. 200 hakemusta vuosittain). Hakijoista 89 % oli suomalaisia ja 30 % yksityishenkilöitä. Loppuun käsitellyistä hakemuksista 86 % johti hyödyllisyysmallin rekisteröintiin. Hakemuksista 11 % oli muunnettu kansallisesta patenttihakemuksesta ja 5 % oli alun perin eurooppapatenttia koskevia hakemuksia tai kansainvälisiä patenttihakemuksia. Hyödyllisyysmalli on alun perin tarkoitettu erityisesti yksittäisten keksijöiden ja pk-yrityssektorin IP-suojamuodoksi. Suojaa käyttävät kuitenkin enenevässä määrin myös suuryritykset. Sen sijaan ulkomaisten hyödyllisyysmallihakijoiden osuus on Suomessa

marginaalinen.³ Hyödyllisyysmallihakemusten määrä oli toistaiseksi korkeimmillaan lain voimaantulovuonna 1992, jolloin hakemuksia tehtiin lähes 800 kappaletta. Tuolloinkin hakemuksia tuli vain noin puolet siitä, mitä vuosittaiseksi hakemusmääräksi arvioitiin lakia säädettäessä (1500 kpl). Hakemusmäärät ovat tämän jälkeen vähentyneet melko tasaisesti siten, että vuonna 2025 hakemuksia tehtiin enää 238 kappaletta.

Hyödyllisyysmalleja haetaan monenlaisille keksinnöille. PRH:n tekniikanalatilastojen mukaan vuosina 2021–2026 tehtyjen hyödyllisyysmallihakemusten kolme yleisintä tekniikanalaa ovat hakemukseen ensimmäiseksi merkityn IPC-luokan⁴ perusteella rakennustekniikka (20,1 %), kuljetus ja liikenne (10,1 %) ja muut erikoiskoneet (8,6 %). Vastaavana ajanjaksona PRH:lle tehtyjen patenttihakemusten kolme yleisintä tekniikanalaa ovat puolestaan digitaalinen tietoliikenne (14,3 %), tietokonetekniikka (6,5 %) ja rakennustekniikka (5,5 %). Taloustieteellisessä tutkimuksessa saatujen tulosten mukaan yritykset ja keksijät valikoituvat hakemaan patenteja ja hyödyllisyysmalleja erilaatuisille keksinnöille. Hyödyllisyysmalli valitaan tyypillisesti silloin, kun halutaan nopeaa suojaa tai suojaa vähemmän arvokkaalle keksinnölle.⁵ Esimerkkeinä yksityishenkilöille rekisteröidyistä hyödyllisyysmalleista voidaan mainita lintulaudan kiinnitysrauta pylvälle, sähköhammasharjateline, droonin torjuntalaite ja mansikan perkaamiseen käytettävä työkalu.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteutti käyttäjäkyselyn hyödyllisyysmallijärjestelmän käyttäjille syksyllä 2024. Kysely lähetettiin yrityksille, joilla on ollut viimeisen 10 vuoden aikana vähintään kolme hyödyllisyysmallirekisteröintiä (138 yritystä). Kyselyyn vastasi 27 yritystä, joista 26 oli pk-yrityksiä (alle 250 työntekijää). Vastaajista 96 % ilmoitti toimivansa TKI-intensiivisillä aloilla, 96 % piti hyödyllisyysmallisuojaajaa vähintään jokseenkin tärkeänä liiketoiminnalleen ja 92 % piti hyödyllisyysmallisuojaajaa tehokkaana tai erittäin tehokkaana suojamuotona. Keskeisimmät syyt hyödyllisyysmallirekisteröinnin hakemiselle ovat kyselyn perusteella suojan nopeus, halpuus ja helppous. Keksinnön lyhyt elinkaari, matala odotettu tuotto ja TKI-imagon ylläpito olivat myös tärkeitä syitä rekisteröinnin hakemiselle. Sen sijaan mahdollisuus hyödyllisyysmallin lisensointiin ja siitä saataviin tuottoihin ei ollut kyselyn perusteella yrityksille erityisen tärkeää. Vastaajista 58 % piti kilpailijoidensa mahdollisuuksia mitätöidä hyödyllisyysmalli huonona tai erittäin huonona. Kyselyssä ei kartoitettu vastaajien kokemuksia muiden yritysten hyödyllisyysmallien mitätöinnistä tai niitä vastaan puolustautumisesta.

Hyödyllisyysmallijärjestelmän kustannukset

PRH:n suoritteista perittävistä maksuista annetun lain (1032/1992) mukaan hyödyllisyysmallit muodostavat oman suoriteryhmänsä, jonka kustannukset tulisi kattaa hyödyllisyysmalleista saatavilla tuloilla. Vuonna 2025 hyödyllisyysmalliasioista saadut tulot olivat PRH:lle 169 395 euroa, kokonaiskustannukset 379 171 euroa ja kustannusvastaavuus 44,7 prosenttia. Tällä hetkellä kustannusvastaavuus ei toteudu, mikä yhdessä pienenevien hakemusmäärien kanssa

³

<https://www.prh.fi/fi/aineettomatoikeudet/hyodyllisyysmallit/yleistahyodyllisyysmalleista/tilastoja.html>

⁴ Patenttiluokitus kertoo, mihin tekniikan alaan keksintö kuuluu. Tällä hetkellä kaksi laajimmin käytettyä patenttiluokitusjärjestelmää ovat kansainvälinen patenttiluokitus (IPC) ja Cooperative Patent Classification (CPC).

⁵ Heikkilä, Jussi (2018); Empirical Analyses of European Intellectual Property Rights Institutions.

aiheuttaa painetta hakemusmaksujen korottamiselle. Hyödyllisyysmallihakemusten käsittelystä ja rekisterin ylläpidosta aiheutuvat kustannukset katetaan käsittelymaksuilla.

Hyödyllisyysmallin hakijoiden näkökulmasta hyödyllisyysmallin rekisteröinnin kustannukset koostuvat viranomaismaksuista ja mahdollisista asiamieskuluista. PRH:n rekisteröintimaksu vuonna 2026 on sähköiselle hakemukselle 250 euroa ja paperihakemukselle 310 euroa. Rekisteröintimaksu kattaa suoja-ajan vuosille 1–4. Asiamieskustannukset hakemuksen laatimiselle vaihtelevat puolestaan 3000 ja 5000 euron välillä. Useimmat asiamiestoimistot perivät hyödyllisyysmallihakemuksen laatimisesta saman hinnan kuin patenttihakemuksen laatimisesta. Hyödyllisyysmallihakemuksen käsittelyvaihe PRH:ssa on kuitenkin nopea (keskimäärin 21 päivää) eikä käsittelyvaiheesta aiheudu hakijalle asiamieskustannuksia, toisin kuin patenttihakemuksesta, jonka käsittelyaika PRH:ssa on noin 1–5 vuotta. Vuosina 2021–2025 hyödyllisyysmallien hakijoista 60 % käytti ammattimaista patenttiasiamiestä (asiamiestoimisto tai auktorisoitu asiamies).

Hyödyllisyysmallin mitätöintiä haetaan PRH:lta ja mitätöintihakemuksen käsittelymaksu on tällä hetkellä 100 euroa. Käsittelymaksu on hinnoiteltu kustannuksiin nähden erittäin alhaiseksi oikeudenhoidollisilla perusteilla, koska hyödyllisyysmallien uutuutta tai keksinnöllisyyttä ei tutkita ennen hyödyllisyysmallin rekisteröintiä. Hyödyllisyysmallin aineellisten edellytysten tutkimattomuus vaikuttaa käytännössä myös mitätöintivaatimuksen tekijän kokonaiskustannuksiin, koska tämän tulee itse hankkia ja toimittaa PRH:lle dokumentaatio mitätöintivaatimuksen tueksi. Mitätöintivaatimuksia tehtiin vuosina 2021–2025 yhteensä 20 kappaletta. PRH:n päätökseen hyödyllisyysmallin mitätöintiä koskevassa asiassa saa hakea valittamalla muutosta markkinaoikeudelta. Markkinaoikeus vastaanotti vuosina 2021–2025 yhteensä 10 hyödyllisyysmallia koskevaa valitusasiaa. Valituksissa oli pääsääntöisesti kyse mitätöintivaatimuksista.

Keksinnöllisyysvaatimus

Hyödyllisyysmallilain yhtenä keskeisenä tavoitteena on alun perin ollut antaa suoja sellaisille keksinnöille, jotka eivät täytä voimassa olevan patenttilainsäädännön mukaan keksinnöltä vaadittavaa keksinnöllisyystasoa.⁶ Hyödyllisyysmallilain 2 §:n mukaan hyödyllisyysmallilla suojattavan keksinnön tulee erota *selvästi* tunnetusta tekniikasta, kun taas patentilla suojattavan keksinnön tulee erota *olennaisesti* tunnetusta tekniikasta. Hallituksen esityksen (HE 232/1990) perusteluiden mukaan keksintö eroaa selvästi tunnetusta, kun se ei ole itsestään selvä keskitason ammattilaiselle. Patentilla suojattava keksintö ei puolestaan saa olla keskitason ammattilaiselle ilmeinen.

Korkeimman hallinto-oikeuden ennakkopäätöksen KHO 2017:26 mukaan keksintö saattaa silloinkin, kun alan ammattilainen päätyisi hyödyllisyysmallin mukaiseen ratkaisuun etenemällä tunnetusta tekniikasta ilman patenttilaissa tarkoitettua keksinnöllistä oivallusta, erota tunnetusta tekniikasta hyödyllisyysmallilain 2 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla. Näin on, jos se esimerkiksi eroaa lähintä tunnettua tekniikkaa edustavassa julkaisussa kuvatusta ratkaisusta sellaisten elementtien osalta, jotka eivät ole itsessään triviaaleja. Toisaalta tavanomaisena tuotekehittelynä ilmenevää alan yleistiedon soveltamista tunnetun tekniikan tasoon ei voida pitää riittävänä hyödyllisyysmallilain mukaisen keksinnöllisyyden tason saavuttamiseksi.

⁶ HE 232/1990, s. 1.

IPR-alan ammattilaiset katsovat, että laki jättää liian avoimeksi sen, miten hyödyllisyysmallilla suojattavalta keksinnöltä edellytettävä keksinnöllisuuden taso eroaa patentoitavalta keksinnöltä edellyttävästä keksinnöllisyyden tasosta. Tämä johtaa varsin vaihteleviin lopputuloksiin hyödyllisyysmallien keksinnöllisyyttä tarkasteltaessa.⁷ Oikeuskirjallisuudessa on puolestaan katsottu, että keksinnöllisyyden asteittainen jakaminen eri tasoihin ei ole ylipäätään mahdollista ns. ammattimieskriteerin perusteella, koska kriteeri on kvalitatiivinen. Alan keskitason ammattilainen joko ratkaisee ongelman tunnetun tekniikan perusteella tai sitten ei.⁸

Hyödyllisyysmallilain 2 §:n 1 momentissa säädetty keksinnöllisyysvaatimus on käytännössä osoittautunut ongelmalliseksi erityisesti yhdistettynä siihen, että hyödyllisyysmallihakemuksen suojavaatimukset määräävät suojan laajuuden (HML 24 §) samoin kuin patenttioikeudessa (PatL 39 §)⁹. Rekisteröity hyödyllisyysmalli antaa toisin sanoen haltijalleen yhtä vahvan yksinoikeuden kuin patentti, vaikka keksintö ei täyttäisikään patentilta vaadittavaa keksinnöllisyyden tasoa. Suomessa hyödyllisyysmalleja ei tutkita sisällöllisesti, minkä vuoksi hyödyllisyysmallin mitätöinti sillä perusteella, että keksinnöllisyyden taso ei täyty, on huomattavasti vaikeampaa kuin patentin mitätöiminen samalla perusteella. Koska hyödyllisyysmallilta vaadittu keksinnöllisyyden taso on matalampi kuin patentilla, on lopputuloksena se, että hyödyllisyysmalli voi olla lyhyellä aikavälillä jopa patenttia vahvempi IP-suoja.¹⁰

HML:n vuoden 2008 osittaisuudistuksen esitöiden mukaan hyödyllisyysmallilla tulisi olla suhteellisen suppea suojapiiri, koska kyse on suhteellisen yksinkertaisista ja alhaisen kehittämistason omaavista tuotteista. Tarkempi suojapiirin laajuuden määrittely on kuitenkin jätetty oikeuskäytännön varaan.¹¹ IPR-strategian taustaselvitystä¹² varten vuonna 2020 toteutetun kyselytutkimuksen mukaan markkinaoikeuden ratkaisujen ja HML:n esitöiden välillä katsottiin kuitenkin olevan selkeä ristiriita hyödyllisyysmallien suojapiiriin ja vastaavasti hyödyllisyysmallien myöntämisen edellytyksien osalta.¹³

Ilmoitusmenettely

Hyödyllisyysmalli rekisteröidään, jos hakemus täyttää kaikki muodolliset vaatimukset (HML 17 §) eli PRH ei tutki keksinnön uutuutta tai keksinnöllisyyttä ennen hyödyllisyysmallin rekisteröintiä. Kuten edellä on todettu, hyödyllisyysmallin rekisteröintimenettely aiheuttaa epävarmuutta sekä hyödyllisyysmallin haltijalle että kolmansille osapuolille sen osalta, ovatko rekisteröidyt hyödyllisyysmallit sisältönsä puolesta päteviä. Toistaiseksi rekisteröintimenettely ei ole johtanut siihen, että järjestelmää käytettäisiin sen tavoitteiden vastaisesti systemaattisesti kilpailijoita vastaan esimerkiksi siten, että hyödyllisyysmallihakemusten suojavaatimukset

⁷ IPR-strategian taustaselvitys, s. 163.

⁸ Björkwall, Pia: Hyödyllisyysmallisuojaan keksinnöllisyysvaatimus ja siihen liittyvät ongelmat, Defensor Legis 1/2011, s. 68.

⁹ Björkwall (2011), s. 70. Hovinen, Jari – Konkonen, Tomi: Suomalaisella ja saksalaisella hyödyllisyysmallilailla on selvä ero, Defensor Legis 1/2010, s. 66–72.

¹⁰ Study on the economic impact of the utility model legislation in selected Member States, Final Report, Radauer et al. (2015).

¹¹ HE 56/2008, s. 5.

¹² Aineettomien oikeuksien tilanne Suomessa 2020: IPR-strategian taustoitus, Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2021:13 (”IPR-strategian taustaselvitys”).

¹³ IPR-strategian taustaselvitys, s. 163.

räätälöidään kattamaan kilpailijan tuote mahdollisimman tarkkaan, mutta tilanne saattaa muuttua nopeastikin (generatiivisen) tekoälyn kehittymisen myötä. Tekoäly mahdollistaa jatkossa hyödyllisyysmalleja koskevien hakemusten laatimisen nykyistä huomattavasti pienemmällä kustannuksilla, mikä lisää järjestelmän väärinkäytön riskiä.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on vähentää hyödyllisyysmallilain soveltamiseen liittyviä tulkintaongelmia, jotka ovat osaltaan johtaneet siihen, että useat sidosryhmät katsovat, että hyödyllisyysmallijärjestelmä tulisi kumota. Tavoitteena on yhdenmukaistaa sääntelyä entisestään patenttilain kanssa ja parantaa sääntelyn ennakoitavuutta.

Esitys tukee kansallisen aineettomien oikeuksien strategian tavoitteiden toteutumista. Yhtenä strategian tavoitteena on, että Suomessa on vuonna 2030 toimiva ja kilpailukykyinen IPR-järjestelmä, joka huomioi yksityisen ja julkisen sektorin toimijoiden, yksilöiden sekä datatalouden tarpeet. IPR-järjestelmä on käyttäjälähtöinen ja selkeä, minkä lisäksi se mahdollistaa oikeuksien voimaansaattamisen pienillekin yrityksille. Suomalainen IPR-lainsäädäntö on joustavaa, tukee uusia toimintamalleja ja vanhentunut lainsäädäntö on uudistettu. Toimiva ja kilpailukykyinen IPR-järjestelmä kannustaa innovaatioiden luomiseen ja TKI-investointeihin, mutta rajoittaa innovaatioiden hyödyntämistä yhteiskunnassa mahdollisimman vähän.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Ehdotuksen mukaan hyödyllisyysmallilla suojattavalta keksinnöltä edellytettäisiin samaa keksinnöllisyyden tasoa kuin patentilla suojattavalta keksinnöltä. Hyödyllisyysmallisuoja olisi toisin sanoen jatkossa tarkoitettu vain sellaisille keksinnöille, jotka täyttävät patentoitavuuden edellytykset, mutta joille patenttisuoja on liian kallis tai hidas suojamuoto keksinnön laadun tai esineen lyhyen taloudellisen hyödyntämisaikaa vuoksi. Niin sanotuille pikkukeksinnöille eli teknisille ideoille ja ratkaisuille, jotka eivät yllä patentoitavuuden tasolle, mutta joihin sisältyy keksinnöllisyyttä, ei jatkossa olisi mahdollista saada teollisoikeudellista suojaa.

Lakiin tehtäisiin myös patenttilain kokonaisuudistuksesta johtuvat, pääosin säädöstekniset muutokset.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Johdanto

Hyödyllisyysmalleilla, kuten muillakin aineettomilla oikeuksilla, on monenlaisia välillisiä ja välittömiä vaikutuksia yrityksille ja yhteiskunnalle. Hyödyllisyysmalli antaa patentin tavoin keksijälle mahdollisuuden saada tuottoja keksinnöstään ja kannustaa siten innovaatiotoimintaan ja keksintöjen julkistamiseen. Patenttijärjestelmän tavoin myös hyödyllisyysmallijärjestelmä saattaa heikentää innovaatioiden hyödyntämistä yhteiskunnassa, koska oikeudenhalija voi rajoittaa hyödyllisyysmallilla suojatun tekniikan käyttöä.

Hyödyllisyysmallijärjestelmän ja patenttijärjestelmän vaikutukset yritysten innovaatiotoimintaan ovat kiinteässä yhteydessä toisiinsa. Hyödyllisyysmallioikeus nähdäänkin usein patenttisuoja täydentävänä IPR-työkaluna, jota voidaan käyttää myös osana

kansainvälistä patentointistrategiaa. Taloustieteilijä Jussi Heikkilä on tutkimusjulkaisussaan¹⁴ esittänyt kehikon Suomen hyödyllisyysmallijärjestelmän toiminnan arviointiin. Tilastollisten havaintojen perusteella voidaan sanoa, että suomalaiset patentit ja hyödyllisyysmallit ovat ominaisuuksiltaan systemaattisesti erilaisia muun muassa siten, että hyödyllisyysmallit kuuluvat keskimäärin pienempiin patenttiperheisiin ja niiden taustalla on keskimäärin pienempiä keksijätiimejä. Suomalaisella hyödyllisyysmallijärjestelmällä onkin todettu olevan patenttijärjestelmän inkluusiivisuutta ja joustavuutta lisäävä vaikutus.¹⁵

Hyödyllisyysmalli on kuitenkin harvoin käytetty teollisoikeudellinen suojausmuoto ja hakemuskäärät ovat olleet laskussa siitä lähtien kun järjestelmä otettiin Suomessa käyttöön 1990-luvun alkupuolella. Näin ollen hyödyllisyysmallijärjestelmän vaikutusten arvioidaan olevan kokonaisuudessaan varsin vähäisiä.

4.2.2 Yritysvaikutukset

Yritysvaikutusten arvioinnin taustana toimii nykytilan arviota koskevassa jaksossa 2.4 esitetty kuvaus hyödyllisyysmallijärjestelmän käytöstä Suomessa. Hyödyllisyysmalleja hakevat yritysten lisäksi muutkin toimijat, erityisesti yksityiset keksijät. Vaikutukset näiden toimijoiden näkökulmasta, hyödyllisyysmallijärjestelmän käyttäjinä, ovat kuitenkin verrattavissa seuraavassa esitettäviin yritysvaikutuksiin.

Hyödyllisyysmallilakiin ehdotettujen muutosten arvioidaan parantavan suomalaisen aineettomien oikeuksien järjestelmän selkeyttä ja ennakoitavuutta, mikä puolestaan parantaa yritysten toimintaedellytyksiä. Ehdotuksen mukaan hyödyllisyysmallilta edellytetään jatkossa samaa keksinnöllisyyden tasoa kuin patentoitavalta keksinnöltä, mikä poistaisi keksinnöllisyyden ”porrastamiseen” liittyvät haasteet ja ristiriidat sen osalta, että hyödyllisyysmalli saattaa joissakin tapauksissa olla patenttia vahvempi yksinoikeus, vaikka se on tarkoitettu pienemmän kehitysaskelen keksinnöille. Keksinnöt, jotka eivät täytä patentoitavuuden edellytyksiä, eivät varsinaisesti myöskään tarvitse immateriaalioikeudellista suojaa. Hyödyllisyysmallien hakemuskäärien trendinomainen lasku Suomen lisäksi Tanskassa ja Saksassa viittaa siihen, että järjestelmällä ei ole kovin suurta merkitystä yritysten innovaatio toiminnan kannusteena.

Hyödyllisyysmallilakiin ehdotetuilla muutoksilla arvioidaan olevan vain vähäisiä vaikutuksia hyödyllisyysmallihakemusten määrään. Hyödyllisyysmallisuoja olisi jatkossa tarkoitettu vain sellaisille keksinnöille, jotka täyttävät patentoitavuuden edellytykset. Ehdotettu muutos ei kuitenkaan vaikuttaisi siihen, minkälaisille keksinnöille on jatkossa mahdollista saada rekisteröity hyödyllisyysmalli, koska rekisteröinti perustuu ilmoitusmenettelyyn, jossa viranomaisen ei tutki keksinnön uutuutta ja keksinnöllisyyttä. Tämän vuoksi ei ole tietoa siitä, kuinka suuri osa voimassa olevista hyödyllisyysmalleista täyttää edes nykyisen lain mukaisia aineellisia vaatimuksia. Saksassa, jossa hyödyllisyysmallilta vaadittava keksinnöllisyystaso on ollut sama kuin patentilla vuodesta 2006 lähtien, keksinnöllisyystason nostolla ei tilastojen valossa ole ollut merkittävää vaikutusta hyödyllisyysmallihakemusten määrään.¹⁶ Voidaankin

¹⁴ Heikkilä, Jussi (2023), Key Performance Indicators for Utility Model Systems, World Patent Information 74, 102222. <https://doi.org/10.1016/j.wpi.2023.102222>

¹⁵ Heikkilä, Jussi (2024), Key performance indicators for utility model systems: An application to Finland. Julkaistu teoksessa Contreras JL, ed. Sub-Patent Innovation Rights: Utility Models, Petty Patents and Innovation Patents Around the World. Cambridge University Press; 2025.

¹⁶WIPO:n tilasto: [WPO IP Statistics Data Center](https://www.wipo.int/ipstats/)

olettaa, että keksinnöllisyystason nostaminen ei tule vaikuttamaan merkittävästi hakemusmääriin myöskään Suomessa.

Hyödyllisyysmallin keskeisin etu verrattuna patenttiin olisi jatkossa se, että hyödyllisyysmallin voi saada nopeasti ja melko edullisesti. Siinä missä patenttihakemuksen käsittelyvaihe PRH:ssa on noin 1–5 vuotta, hyödyllisyysmallihakemuksen käsittelyyn kuuluu keskimäärin 21 päivää eikä käsittelyvaiheesta aiheudu hakijalle asiamieskustannuksia, toisin kuin patenttihakemuksesta. Hyödyllisyysmalli soveltuisi näin ollen erityisesti sellaisten keksintöjen suojaukseen, jotka täyttävät patentoitavuuden edellytykset, mutta joille patenttisuoja liian hidas suojamuoto keksinnön laadun tai esineen lyhyen taloudellisen hyödyntämisaikaa vuoksi. Hyödyllisyysmallin rekisteröinti olisi kuitenkin jatkossakin mahdollista myös sellaisille keksinnöille, jotka eivät täytä suojan aineellisia edellytyksiä. Hyödyllisyysmallin aineellinen pätevyys selviää käytännössä siinä vaiheessa, kun joku hakee PRH:lta hyödyllisyysmallin mitätöintiä. Onkin todennäköistä, että ehdotetut muutokset lisäävät jollakin aikavälillä hyödyllisyysmalleja koskevien mitätöintivaatimusten määrää ja johtavat nykyistä useammin rekisteröidyn hyödyllisyysmallin julistamiseen mitättömäksi.

Pienyritykset ja yksittäiset keksijät hyödyntävät hyödyllisyysmallejaan ensisijaisesti markkinointitarkoituksiin eivätkä näiden toimijoiden hyödyllisyysmallit ole kovinkaan usein mitätöintivaatimusten kohteena. Suurin osa rekisteröidyistä hyödyllisyysmalleista on tälläkin hetkellä sellaisia, että niiden aineellista pätevyyttä ei tutkita rekisteröinnin voimassaolon aikana lainkaan. Ehdotetuilla muutoksilla arvioidaan näin ollen olevan vain vähäisiä vaikutuksia pienten toimijoiden mahdollisuuksiin hyödyntää hyödyllisyysmalleja liiketoiminnassaan.

4.2.3 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Patentti- ja rekisterihallitus myöntää hyödyllisyysmallisuojaan keksinnöille ja toimii kansallisena patenttiviranomaisena Suomessa. Hyödyllisyysmallilain uudistamisella arvioidaan olevan yleisesti ottaen myönteisiä vaikutuksia Patentti- ja rekisterihallituksen toimintaan. Hyödyllisyysmallilain tulkintaan liittyvien epävarmuuksien vähentäminen ja sääntelyn selkeyttäminen parantavat oikeusvarmuutta myös viraston näkökulmasta.

Toiminnallisesti hyödyllisyysmallilain uudistaminen ei vaikuta viraston tehtäviin tai sen tuottamiin palveluihin. Tarkoitus on, että hyödyllisyysmallilain uudistuksen edellyttämät muutokset viraston lomakkeisiin, oppaisiin, kotisivuihin ja sähköisiin järjestelmiin toteutetaan samanaikaisesti patenttilain kokonaisuudistuksesta johtuvien muutosten kanssa. Edellä mainituista muutoksista aiheutuu virastolle arviolta noin 100 000 euron kustannukset ja niiden toteuttamiseen tulee varata aikaa vähintään 6 kuukautta ennen patenttilain voimaantuloa (ks. HE 204/2025).

Hyödyllisyysmallimaksuihin kohdistuu huomattava korotustarve lakiin ehdotetuista muutoksista riippumatta. Kuten jaksossa 2.4 todetaan, hyödyllisyysmalleista PRH:lle aiheutuvat kustannukset tulisi kattaa hyödyllisyysmalleista saatavilla tuloilla. Tämä ei kuitenkaan ole viime vuosina toteutunut ja vuonna 2025 kustannusvastaavuus oli vain 44,7 prosenttia. Esityksessä ehdotetuilla muutoksilla ei arvioida olevan vaikutuksia hyödyllisyysmalleista perittävien maksujen kustannusvastaavuuteen.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

5.1.1 Hyödyllisyysmallijärjestelmästä luopuminen

Patenttilainsäädännön kokonaisuudistuksen valmistelussa on arvioitu mahdollisuutta luopua hyödyllisyysmallijärjestelmästä kokonaan. Tämä vaihtoehto olisi perusteltu erityisesti siitä syystä, että nykyinen hyödyllisyysmallijärjestelmä ei sitä koskevien tutkimusten ja selvitysten valossa täytä lainsäätäjän sille asettamia keskeisiä tavoitteita. Lisäksi hyödyllisyysmallihakemusten määrä on ollut tasaisessa laskussa niin Suomessa kuin muissakin maissa, joissa hyödyllisyysmallijärjestelmä on otettu käyttöön, vaikka eri maissa käyttöön otetut järjestelmät saattavat erota toisistaan huomattavastikin.

Euroopan komission vuonna 2015 julkaisemassa selvityksessä¹⁷ analysoidaan hyödyllisyysmallijärjestelmien taloudellisia vaikutuksia EU:n jäsenvaltioissa. Selvityksen kohteena oli yhdeksän EU-maata, joilla on hyödyllisyysmallijärjestelmä (ml. Suomi), neljä EU-maata, joilla ei ole hyödyllisyysmallijärjestelmää ja viisi EU:n ulkopuolista maata, joilla on hyödyllisyysmallijärjestelmä. Selvityksen keskeisiä johtopäätöksiä on, että eurooppalaiset hyödyllisyysmallijärjestelmät ovat suurelta osin menettäneet kykynsä suojella ”pienien keksijöiden pieniä keksintöjä”. Hyödyllisyysmallista on sen sijaan tullut eräänlainen lisätyökalu IPR-ammattilaisille patenttijärjestelmän puutteiden paikkaamiseen ja tietämys hyödyllisyysmallisuojan sisällöstä ja hyödyistä on keskittynyt IPR-ammattilaisille.

Taloustieteellisissä tutkimuksissa ei ole toistaiseksi kyetty osoittamaan hyödyllisyysmallijärjestelmän kiistattomia hyötyjä innovaatiotoiminnan kannustimina Suomen kaltaisissa kehittyneissä maissa.¹⁸ Hyödyllisyysmallien hakemusmäärät ovat lisäksi trendinomaisesti laskeneet, mikä on herättänyt kysymyksen siitä, tarvitaanko Suomessa hyödyllisyysmallijärjestelmää lainkaan ja onko sen säilyttämisestä suorastaan haittaa suomalaisille yrityksille. Työ- ja elinkeinoministeriön järjestämässä kuulemistilaisuuksissa ja lausuntokierroksilla sidosryhmiltä saatu palaute on ollut voimakkaasti jakautunutta sen osalta, tulisiko hyödyllisyysmallijärjestelmä säilyttää osana suomalaista IPR-järjestelmää vai tulisiko se kumota riittävällä siirtymäajalla.

Hyödyllisyysmallijärjestelmään liittyvistä heikkouksista huolimatta järjestelmällä on todettu olevan myös hyviä puolia erityisesti käyttäjänäkökulmasta katsottuna. Näistä keskeisimpänä on pidetty hyödyllisyysmallisuojan nopeaa voimaantuloa patenttiin verrattuna, mikä mahdollistaa tiettyä kansallista joustoa kansainvälisesti hyvinkin harmonisoituun patenttijärjestelmään. Hallituksen esityksessä on näin ollen päädytty ehdottamaan järjestelmän säilyttämistä jaksossa 4.1 kuvatuin muutoksin.

5.1.2 Keksinnöllisyysvaatimus

Hyödyllisyysmallioikeuden keksinnöllisyyden määrittelyyn liittyvien epäselvyyksien vähentämiseksi on arvioitu objektiivisen kriteeristön asettamista sille, miten hyödyllisyysmallilta edellytetty keksinnöllisyys (”selvä ero” aiemmin tunnettuun) eroaa

¹⁷ Study on the economic impact of the utility model legislation in selected Member States, Final Report, Radauer et al. (2015).

¹⁸ Heikkilä (2023).

patentilta edellytettävästä keksinnöllisyydestä ("olennainen ero" aiemmin tunnettuun). Hallituksen esityksen perusteluiden mukaan selvällä erolla tarkoitetaan, että keksintö ei saa olla *aivan ilmeisesti* johdettavissa aikaisemmin tunnetusta. Siinä missä patentoitava keksintö ei saa olla keskitason ammattilaiselle ilmeinen, hyödyllisyysmallilla suojattava keksintö ei saa olla keskitason ammattilaiselle *itsestään selvä* (ns. ammattimieskriteeri). Jaksossa 2.4 kuvatuin tavoin keksinnöllisyyden asteittainen jakaminen eri tasoihin ei kuitenkaan ole mahdollista ammattimieskriteerin perusteella, koska kriteeri on kvalitatiivinen. Näin ollen pohdittavaksi tulee, onko olemassa parempia (objektiivisia) kriteereitä, joilla hyödyllisyysmallilta edellytettävä patenttia alhaisempi keksinnöllisyyden taso voitaisiin määrittää.

Erilaisia vaihtoehtoja patenttia alhaisemman keksinnöllisyyden tason määrittelyyn on pohdittu esimerkiksi EY:n hyödyllisyysmallisuoja-direktiivien valmistelun yhteydessä 1990-luvulla.¹⁹ Mikään niistä ei kuitenkaan ollut kaikkien osapuolien kannalta hyväksyttävä. Direktiivitekstin viimeisessä versiossa päädyttiin lopulta keksinnöllisyyden tason määrittelyssä ammattimieskriteeriin eli keksinnön katsottiin olevan keksinnöllinen, jos se ei ollut *erittäin ilmeinen* alan keskitason ammattimiehelle. Hyödyllisyysmallidirektiivi jäi lopulta hyväksymättä, koska jäsenvaltiot eivät päässeet asiassa sopuun. Esityksen valmistelussa on näin ollen päädytty siihen, että ainoa vaihtoehto vähentää hyödyllisyysmallilain keksinnöllisyysvaatimuksen tulkintaan liittyviä haasteita ja epävarmuuksia on keksinnöllisyyden määrittely samalla tavalla kuin patentoitaville keksinnöille.

5.1.3 Uutuustutkimus yksinoikeuden täytäntöönpanon edellytyksenä

Valmistelussa on arvioitu vaihtoehtoa, jossa hyödyllisyysmallioikeuden täytäntöönpanon edellytykseksi säädettäisiin Patentti- ja rekisterihallituksen tekemä hyödyllisyysmallin kohteena olevaa keksintöä koskeva uutuustutkimus. Tämä tarkoittaisi käytännössä sitä, että hyödyllisyysmallioikeuden haltija ei voisi käyttää rekisteröityä hyödyllisyysmallia toista toimijaa vastaan ilman viranomaisen laatimaa arviota keksinnön uutuudesta ja keksinnöllisyydestä. Uutuustutkimus ei ratkaisisi oikeuden aineellista pätevyyttä sitovasti, mutta se antaisi oikeudenhaltijalle ja väitetyille loukkaajalle perustan arvioida suojan pitävyyttä.

Sääntely voitaisiin toteuttaa eri tavoin. Uutuustutkimusraportti voisi olla edellytys hyödyllisyysmallioikeuteen perustuvan loukkauskanteen nostamiselle markkinaoikeudessa. Vaihtoehtoisesti voitaisiin säätää, ettei hyödyllisyysmallioikeuden haltija saisi vedota yksinoikeutensa väitettyä loukkaajaa vastaan esimerkiksi kieltokirjeellä ennen raportin esittämistä. Voitaisiin myös säätää, ettei korvausta tai muuta seuraamusta voitaisi määrätä ajalta ennen uutuustutkimusraportin julkiseksi tulemistä tai sen toimittamista väitetyille loukkaajalle.

Menettelyn tarkoituksena olisi parantaa erityisesti väitetyn loukkaajan asemaa. Koska hyödyllisyysmallin rekisteröinti ei perustu ennakkolliseen aineelliseen tutkintaan, väitetyn loukkaajan voi olla vaikea arvioida, onko rekisteröity hyödyllisyysmalli aineellisesti pätevä ja onko siihen perustettu loukkausväite aiheellinen. Uutuustutkimusraportin perusteella väitetty loukkaaja voisi arvioida suojan pitävyyttä sekä mahdollisen mitätöintivaatimuksen menestymismahdollisuuksia. Vastaavatyypinen sääntely on käytössä esimerkiksi Ranskassa ja Japanissa.²⁰ Menettely palvelisi kuitenkin jossain määrin samaa tarkoitusta kuin esityksessä

¹⁹ Björkwall (2011), s. 68.

²⁰ Ranskassa haltijan on esitettävä patenttiviranomaisen laatima tutkimusraportti hyödyllisyysmallioikeuteen perustuvassa loukkausmenettelyssä. Japanissa hyödyllisyysmallioikeuden

ehdotettu hyödyllisyysmallin keksinnöllisyysvaatimuksen nostaminen patentin tasolle, joten sitä ei ole toistaiseksi katsottu tarpeelliseksi sisällyttää lakiin.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

5.2.1 Saksa

Saksa oli ensimmäinen maa, jossa hyödyllisyysmallisuoja otettiin käyttöön. Saksan *Gebrauchsmuster*-laki säädettiin vuonna 1891. Saksan patenttilain keksinnöllisyysvaatimus oli siihen aikaan hyvin tiukka ja patenttisuojan kustannukset olivat muihin maihin verrattuna suuret. Vuosien saatossa Saksan *Gebrauchsmuster*-lakia on uusittu useita kertoja, ja nykyinen suoja muistuttaa enemmän patentti- kuin hyödyllisyysmallisuoja. Saksan alkuperäisessä hyödyllisyysmallilaissa ei ollut mainintaa keksinnöllisyysvaatimuksesta, vaan se lisättiin lakiin vasta vuonna 1986. Vuonna 2006 Saksan oikeus päätti, että hyödyllisyysmallihakemuksen keksinnöllisyysvaatimus on käytännössä katsoen sama kuin vastaavalla patentilla (X ZB 27/05).

Saksan korkein oikeus teki vuonna 2006 päätöksen, että hyödyllisyysmallihakemuksen keksinnöllisyysvaatimus on käytännössä katsoen sama kuin vastaavalla patentilla.

5.2.2 Tanska

Pohjoismaista vain Suomella ja Tanskalla on ollut käytössä hyödyllisyysmallijärjestelmä vuodesta 1992. Ruotsi, Norja ja Islanti eivät koskaan ole ottaneet käyttöön vastaavaa järjestelmää. Tanskan hyödyllisyysmallijärjestelmä vastaa pääosin Suomen järjestelmää. Hyödyllisyysmallihakemusten määrä on Tanskassa laskenut tasaisesti viimeisen 10 vuoden ajan. Vuonna 2010 hakemuksia oli 236 kappaletta, kun taas vuonna 2024 hakemusten määrä oli laskenut 85 kappaleeseen.

5.2.3 Australia

Australian kansallinen hyödyllisyysmallijärjestelmä ("Innovation Patent System") on todennäköisesti maailman eniten tutkittu hyödyllisyysmallijärjestelmä. Vuonna 2001 käyttöön otettu "innovaatiopatenttijärjestelmä" korvasi Australiassa aiemmin käytössä olleen hyödyllisyysmallijärjestelmän ("Petty Patent System"), jonka tarkoituksena oli suojata keksintöjä, joilla on lyhyt kaupallinen hyödyntämisaika, mutta joiden keksinnöllisyyden taso on sama kuin patentoitavilla keksinnöillä. Sen sijaan innovaatiopatentin saamiseksi vaadittu keksinnöllisyyden taso oli alhaisempi kuin perinteisillä patenteilla, joten se vastasi siinä mielessä Suomen hyödyllisyysmallia. Australian hyödyllisyysmallijärjestelmä päätettiin lopulta kumota asteittain vuonna 2020 säädetyllä lailla. Kumoamispäätöstä edelsi laaja vaikutustenarviointi, jonka perusteella todettiin, ettei innovaatiopatentti täyttänyt sen poliittista tavoitetta tukea pk-yrityksiä. Järjestelmän hyödyistä tai stimuloivista vaikutuksista pk-yritysten innovaatio toiminnalle ei ollut esittänyt näyttöä.²¹

haltija ei saa käyttää oikeuksiaan loukkaajaa vastaan, ellei hän ole varoittanut tätä esittämällä hyödyllisyysmallin teknisen arviointiraportin.

²¹ Commission's Study (Radauer et al. (2015)).

6 Lausuntopalaute

Työ- ja elinkeinoministeriö järjesti lausuntokierroksen luonnoksesta hallituksen esitykseksi hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain muuttamisesta 21.4.-19.5.2026. Jaksossa 1.2 kuvatuin tavoin hyödyllisyysmallilain muutostarpeista kuultiin sidosryhmiä useaan otteeseen jo ennen lausuntokierrosta, joten esitysluonnoksen arvioitiin olevan lausunnonantajille helposti omaksuttava. Tämän vuoksi lausuntoaika oli vain neljä viikkoa.

Lausuntoa pyydettiin seuraavilta tahoilta: oikeusministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, puolustusministeriö, Patentti- ja rekisterihallitus, Helsingin käräjäoikeus, markkinaoikeus, Business Finland, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Keksintösäätiö, Keskuskauppakamari, Ornamo ry, Patentti-insinöörit ry, Puolustus- ja Ilmailuteollisuus PIA ry, Suomen Yrittäjät ry, Suomen Patenttiasiamiesyhdistys ry (SPAY), Suomen teollisoikeudellinen yhdistys ry (STY), Suomen Asianajajaliitto ry, IPR University Center ja Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy. Lisäksi lausuntopyyntö julkaistiin lausuntopalvelu.fi -palvelussa, jossa kaikki asiasta kiinnostuneet voivat antaa lausunnon.

Lausunnon antoivat: opetus- ja kulttuuriministeriö, Patentti- ja rekisterihallitus, Business Finland, markkinaoikeus, Elinkeinoelämän keskusliitto, IPR University Center, Keksintösäätiö, Keskuskauppakamari, PIA ry, Suomen AIPPI ry, Suomen Asianajajaliitto ry, SPAY, STY, Suomen Yrittäjät ry, Väisänen IP Oy, ja yksi yksityishenkilö.

Puolustusministeriö ja Kilpailu- ja kuluttajavirasto ilmoittivat, että niillä ei ole esityksestä lausuttavaa.

Suomen AIPPI, Suomen Yrittäjät, Keskuskauppakamari, STY, Keksintösäätiö ja PIA ry suhtautuvat myönteisesti siihen, että hyödyllisyysmallijärjestelmää pyritään kehittämään Suomessa sen sijaan, että koko järjestelmästä luovuttaisiin. Erityisesti Suomen Yrittäjät ja Keskuskauppakamari pitävät tärkeänä sitä, että yrityksillä on käytössään monipuolinen valikoima erilaisia aineettoman omaisuuden suojaamiskeinoja erilaisten yritysten erilaisiin tarpeisiin.

Markkinaoikeus ja Business Finland kehottavat puolestaan vielä harkitsemaan hyödyllisyysmallisuojaamuodosta luopumista HE-luonnoksen jaksossa 5 esitetyn mukaisesti 10 vuoden siirtymäajalla.

Keksinnöllisyysvaatimus

Suurin osa lausunnonantajista kannattaa ehdotettua muutosta, jonka mukaan hyödyllisyysmallilla suojattavalta keksinnöltä edellytettäisiin jatkossa samaa keksinnöllisyyden tasoa kuin patentilla suojattavalta keksinnöltä. Useat lausunnonantajat katsovat, että ehdotus on perusteltu, koska se selkeyttäisi oikeustilaa ja parantaisi oikeusvarmuutta. Keksintösäätiö sen sijaan vastustaa ehdotusta ja katsoo muun muassa, että nykyiseen lakiin liittyvät tulkintaepäselvyydet eivät johdu itse laista, vaan lakia olisi mahdollista tulkita myös siten, että tunnetun tekniikan ja hyödyllisyysmallilla suojattavan keksinnön väliselle selvälle erolle luotaisiin kriteeristö. Markkinaoikeus ja Suomen Asianajajat kiinnittävät lausunnoissaan huomiota siihen, että keksinnöllisyysaseteen nostamisen jälkeen hyödyllisyysmallin keskeisin ero patenttiin verrattuna on se, että hyödyllisyysmallin voi saada nopeasti ja melko halvalla. Keksinnöllisyysvaatimuksen nostaminen patentin tasolle saattaa entisestään lisätä epävarmuutta rekisteröityjen hyödyllisyysmallien pätevydestä. Toisaalta ehdotettu muutos vastaa

käytännössä tunnistettuun epäkohtaan hyödyllisyysmallin mitätöinnin vaikeudesta verrattuna patenttiin.

Yksinoikeuden sisältö

Elinkeinoelämän keskusliitto ja Suomen Yrittäjät kannattavat ehdotusta, jonka mukaan hyödyllisyysmallioikeuden tuottama yksinoikeus ei enää jatkossa sisältäisi tuotteen ammattimaista valmistamista Suomessa, jos tuote saatetaan vaihdantaan ainoastaan Suomen ulkopuolisilla markkinoilla (ns. vientivalmistuspoikkeus). Suomen Yrittäjät kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että ”tuotteen valmistamisen” käsite on monitulkintainen, minkä lisäksi säännöksen soveltamisessa voi syntyä näyttöongelmia siitä, milloin tuotteen voidaan katsoa olevan tarkoitettu vietäväksi yksinomaan Suomen ulkopuolelle.

Useimmissa lausunnoissa ehdotettuun vientivalmistuspoikkeukseen suhtauduttiin kuitenkin kriittisesti. Lausunnonantajien mukaan säännöksen soveltaminen olisi käytännössä hyvin haastavaa ja siihen liittyisi runsaasti tulkintaongelmia. Markkinaoikeus kiinnittää tässä yhteydessä huomiota vuonna 2025 antamaansa tuomioon, jossa se katsoo, että suomalaisen yhtiön tuotteiden saattaminen vaihdantaan ulkomaille tarkoittaa sitä, että tuotteet saatetaan vaihdantaan myös Suomessa (MAO tuomio nro 698/2025). Useat lausunnonantajat katsovat, että vientivalmistuspoikkeuksen sijasta HE-luonnoksessa mainittuun väärinkäytösriskiin tulisi vastata menettelyllisillä keinoilla, kuten mitätöintimenettelyn uudistamisella, tai puuttamalla oikeuksien väärinkäyttöön hyödyllisyysmallilainsäädännön ulkopuolisilla keinoilla.

Esityksen jatkovalmistelussa on arvioitu uudelleen vientivalmistuspoikkeuksen sisällyttämistä lakiin. Lausuntopalaute huomioiden lopullisesta lakiesityksestä on päätetty poistaa säännösehdotus, jonka mukaan hyödyllisyysmallioikeuden tuottama yksinoikeus ei käsitä sellaisen hyödyllisyysmallioikeudella suojatun tuotteen valmistamista Suomessa, joka saatetaan vaihdantaan Suomen ulkopuolisilla markkinoilla.

Muita huomioita

Useat lausunnonantajat kiinnittävät huomiota hyödyllisyysmallin mitätöintimenettelyn uudistamistarpeisiin. Esimerkiksi markkinaoikeus toteaa launnonossaan, että tuomioistuinkäsittelyn sujuvoittamiseksi olisi tarkoituksenmukaista säätää siitä, että ainakin hyödyllisyysmallin loukkausta koskeviin riitoihin liittyvien mitätöintiväitteiden käsittely tapahtuisi vastakanteella, kuten patenttien osalta on säädetty, eikä PRH:n hallintomenettelyssä ja muutoksenhaussa siitä. Tämä edellyttäisi muutoksia paitsi hyödyllisyysmallilakiin myös oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa (100/2013, jäljempänä ”MOL”). Jos tällaista muutosta ei tehtäisi, voisi olla ainakin perusteltua säätää nimenomaisesti siitä, että yksittäinen taho ei lähtökohtaisesti voisi mitätöintivaatimuksen lainvoimaisen ratkaisun jälkeen enää vaatia saman hyödyllisyysmallin mitättömäksi julistamista samoin vaatimuksin ja samoilla perusteilla. Suomen AIPPI esittää niin ikään harkittavaksi mitätöintimenettelyn uudistamista siten, että hyödyllisyysmallin mitätöintiä voisi vaatia riita-asiana markkinaoikeudessa loukkauskanteen ollessa vireillä. Suomen AIPPI, STY ja Väisänen IP Oy esittävät hyödyllisyysmallilain mitätöintimenettelyyn myös muita uudistuksia, kuten hävinneen osapuolen velvollisuutta korvata vastapuolen oikeudenkäyntikulut mitättömyysasiassa ja mitätöintimenettelyn keventämistä PRH:ssa.

Esityksen jatkovalmistelussa on arvioitu mahdollisuutta uudistaa hyödyllisyysmallin mitätöintimenettelyä erityisesti siten, että hyödyllisyysmallin rekisteröinnin mitättömäksi julistamista voisi vaatia riita-asiana markkinaoikeudessa loukkauskanteen käsittelyn

yhteydessä. Muutos olisi sinänsä perusteltu, mutta tuomioistuinmenettelyn muuttaminen tältä osin olisi laajempi kysymys, joka vaikuttaisi myös muutoksenhakuun ylimpiin tuomioistuimiin. Ehdotettua uudistusta ei näin ollen voida toteuttaa tässä yhteydessä. Lausuntopalautteen perusteella esityksessä ehdotetaan kuitenkin lain 19 §:ään uutta 4 momenttia, jonka mukaan uutta mitätöintiä koskevaa hakemusta ei lähtökohtaisesti oteta tutkittavaksi, jos asia koskee samoja asianosaisia ja samaa hyödyllisyysmallia. Markkinaoikeuden lausunnon perusteella lain 23 §:ään ehdotetaan niin ikään uutta 3 momenttia, jonka mukaan tuomioistuimelle saa valitusasiassa esittää uusia suojavaatimuksia vain pätevistä syistä. Ehdotus vastaa asiasisällöltään uuden patenttilain 121 §:ää (uusien patenttivaatimusten esittäminen tuomioistuimelle valitusasian yhteydessä).

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto

Arviointineuvosto katsoo lausunnossaan, että hallituksen esitysluonnos täyttää hyvin lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimukset. Arviointineuvosto suositteli kuitenkin joitakin täydennyksiä hallituksen esitysluonnokseen ennen sen antamista eduskunnalle.

Lausunnon mukaan esityksen yritysvaikutuksia tulisi arvioida tarkemmin pk-yritysten ja yksittäisten keksijöiden näkökulmasta, koska nämä ovat toimijoita, joiden keksinnöt eivät jatkossa välttämättä täyttäisi keksinnöllisyysvaatimusta. Jatkovalmistelussa vaikutusten arviota on tältä osin täydennetty. Nykytilan arviointiin on myös lisätty konkreettisia esimerkkejä yksityisten keksijöiden keksinnöille rekisteröidyistä hyödyllisyysmalleista ja siitä, mille toimialoille hyödyllisyysmalleja tyypillisesti myönnetään.

Vaikutuksia viranomaisten toimintaan on niin ikään täydennetty arviointineuvoston lausunnon perusteella.

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Laki hyödyllisyysmallioikeudesta

1 luku Yleiset säännökset

1 §. Pykälässä määritellään hyödyllisyysmallioikeuden käsite ja hyödyllisyysmallisuojan kohde. Pykälään ehdotetaan eräitä terminologiaa selkeyttäviä muutoksia, joilla ei ole tarkoitus muuttaa vallitsevaa oikeustilaa.

Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin, että hyödyllisyysmallioikeuden keksintöön voi saada keksinnön tehnyt luonnollinen henkilö (keksijä) tai se, jolle keksijän oikeus on siirtynyt. Hyödyllisyysmallioikeuden haltija saa yksinoikeuden keksinnön ammattimaiseen hyväksikäyttöön. Nykylain ilmaus ”se, joka on tehnyt keksinnön” ehdotetaan muutettavaksi muotoon ”keksinnön tehnyt luonnollinen henkilö”. Selkeyttävällä muutoksella korostetaan vallitsevaa oikeuskäytäntöä, jonka mukaan keksijä voi olla vain luonnollinen henkilö. Muutos vastaa olennaisesti uuden patenttilain 1 §:n sanamuotoja.

Pykälän *3 momenttiin* ehdotetaan terminologisena muutoksena ilmauksen ”siveellisyyden tai yleisen järjestyksen vastaista” muuttamista muotoon ”yleisen järjestyksen tai hyvien tapojen vastaista”. Uusi muotoilu vastaa paremmin nykykielen käyttöä sekä uuden patenttilain 9 §:ssä sekä biotekniikkadirektiivin (98/44/EY) 6 artiklan 1 kohdan suomenkielisessä käännöksessä käytettyä ilmausta.

2 §. Pykälässä sisältää säännökset uutuus- ja keksinnöllisyysvaatimuksesta ja hakemuksen suhteesta vanhempiin hakemuksiin.

Pykälän *1 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että hyödyllisyysmallilta vaadittaisiin samaa keksinnöllisyystasoa kuin patenttilta. Voimassa olevan lain ilmauksen, jonka mukaan keksinnön tulee ”selvästi erota siitä” mikä on tullut tunnetuksi ennen hyödyllisyysmallihakemuksen tekemistä, tilalle ehdotetaan ilmausta, jonka mukaan keksintö ei saa olla ”alan ammattilaiselle ilmeinen”. Ehdotettu muotoilu vastaa patenttilain 12 §:ää, jonka mukaan keksintö on keksinnöllinen, jos se ei tunnettu tekniikka huomioiden ole alan ammattilaiselle ilmeinen. Tarkoitus on, että hyödyllisyysmallilain keksinnöllisyysvaatimusta tulkittaisiin jatkossa yhdenmukaisesti patenttilain 12 §:n kanssa. Ehdotuksen tavoitteena on vähentää hyödyllisyysmallisuojan keksinnöllisyysvaatimukseen liittyviä epäselvyyksiä ja tulkintaongelmia, joita on kuvattu tarkemmin jaksossa 2.4.

Pykälän *2 momentissa* säädetään siitä, mikä katsotaan tunnetuksi, kun arvioidaan keksinnön uutuutta ja keksinnöllisyyttä 1 momentin mukaisesti. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että aikaisempi ei-julkinen mallioikeushakemus ei voisi toimia uutuudenesteinä.

Voimassa olevan lain 2 §:n 2 momentissa säädetyn mukaisesti ennen hyödyllisyysmallihakemuksen tekemispäivää tässä maassa tehdyn mallioikeushakemuksen sisältö katsotaan tunnetuksi, jos mainittu hakemus mallioikeuslain 19 §:n säännösten mukaan tulee julkiseksi. Mainittu säännös oli jo alkuperäisessä hyödyllisyysmallioikeutta koskevassa laissa (580/1992). Vastavuoroisesti mallioikeuslain (802/1991) 2 §:ään otettiin vastaava säännös, jonka mukaan hyödyllisyysmallihakemuksesta ilmenevät mallit, joita ei ole julkaistu ennen mallin rekisteröintihakemusta, muodostavat esteen mallin rekisteröinnille. Mainittu säännös poistettiin mallioikeuslaista vuonna 2003 (596/2002). Patenttilaissa ei ole koskaan ollut vastaavaa säännöstä, eli ei-julkinen mallioikeushakemus ei voi olla uutuudeneste patenttihakemukselle.

Vallitseva säännös voi aiheuttaa ongelmia hakijalle tilanteessa, jossa halutaan suojata tuote sekä hyödyllisyysmallisuojojalla että mallisuojojalla. Jos hyödyllisyysmallilla suojattava keksintö käy ilmi mallioikeushakemuksesta, täytyy hyödyllisyysmallihakemus tehdä viimeistään samana päivänä mallioikeushakemuksen kanssa. Muutoin mallioikeushakemus muodostaa uutuuden esteen hyödyllisyysmallille. Mallioikeushakemus on yksinkertaisempi ja nopeammin laadittavissa kuin hyödyllisyysmallihakemus, joten hakijalla voi olla houkutus jättää mallioikeushakemus ennen hyödyllisyysmallihakemusta. Hakija voi pyytää mallioikeushakemus salassapitoa enintään kuuden kuukauden ajan, mutta nykyisellään tämä ei poista uutuudenestevaikutusta hyödyllisyysmallihakemukselle. Vastaavaa ongelmaa ei ole patenttihakemuksen kohdalla. Hyödyllisyysmalli ja patenti ovat samankaltaisia suojamuotoja ja on perusteltua, että niitä koskevat uutuuteen ja tunnettuun tekniikkaan liittyvät säännökset ovat yhteneviä.

Pykälän *5 momentissa* esiintyvä viittaus patenttilain 22 §:ään ehdotetaan muutettavaksi viittaamaan uuden patenttilain vastaavaan 48 §:ään.

4 §. Pykälän viittaukset patenttilain 4 ja 5 §:iin ehdotetaan muutettavaksi viittaamaan uuden patenttilain vastaaviin 21 §:n sekä 18 §:n 7 ja 8 kohtien säännöksiin.

2 luku Hyödyllisyysmallihakemus ja sen käsittely

6 §. Pykälän *2 momentti* sisältää hyödyllisyysmallihakemuksen sisältöä koskevia säännöksiä.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että termi ”ammattimies” korvataan sukupuolineutraalilla termillä ”alan ammattilainen”. Lisäksi viittaukset patenttilain 8 a §:ään ja 22 §:n 6 ja 8 momenttiin ehdotetaan muutettavaksi viittaamaan vastaaviin uuden patenttilain 30 ja 51 §:iin.

6 a §. Pykälän 1 momentin 10 kohdan viittaus patenttilain 38 §:ään esitetään korvattavaksi viittauksella uuden patenttilain vastaavaan 81 §:ään.

7 b §. Pykälässä säädetään PRH:n velvollisuudesta antaa hakijalle kehoitus toimittaa hakemuksesta puuttuvia osia sekä tällaisten puuttuvien osien toimittamisesta. Pykälään esitetään selkeyttäviä muutoksia, jotta sen säännökset vastaisivat tarkemmin Patenttilakisopimuksen 5 artiklan 5 ja 6 kappaleita.

Pykälän 1 momentissa säädetään PRH:n velvollisuudesta kehottaa hakijaa täydentämään hakemustaan. Jos PRH havaitsee, että tekemispäivän saaneen hakemuksen selityksestä tai kuvista puuttuu osa tai osia, joihin selityksessä tai suojavaatimuksissa viitataan, hakijalle annetaan määräaika puuttuvien osien toimittamiseksi. Säännöstä ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että hakijalle annettava määräaika on kaksi kuukautta. Säännös olisi Patenttilakisopimuksen sovellutussäännön 2 kohdassa 3 määrätyn 2 kuukauden minimimääräajan mukainen.

Velvollisuus ilmoittamiseen koskee puutteita, jotka PRH havaitsee tekemispäivää antaessaan tai pian sen jälkeen. Säännöstä ei ole tarkoitus soveltaa, jos puuttuva osa havaitaan hakemuskäsittelyn myöhemmässä vaiheessa, esimerkiksi rekisteröitävyystutkimuksen yhteydessä. Säännös ei myöskään edellytä, että PRH aktiivisesti tarkistaisi tekemispäivää määritettäessä, puuttuuko osa selityksestä tai kuvista. Jos kuitenkin tällainen puute havaitaan, viranomaisen tulee antaa hakijalle täydennyskehoitus.

Puuttuvien osien toimittamista koskevaa säännöstä ehdotetaan tarkennettavaksi ja siirrettäväksi uuteen 2 momenttiin. Ehdotuksen mukaisesti hakija voisi toimittaa hakemuksesta selityksestä tai kuvista puuttuvia osia kahden kuukauden kuluessa joko hakemuksen alkuperäisestä tekemispäivästä tai 1 momentin mukaisen kehotuksen antamisesta. Jos hakija toimittaa puuttuvia osia määräajassa, hakemuksen tekemispäiväksi tulee se päivä, jolloin kaikki puuttuvat osat on toimitettu, jollei 3 tai 4 momentista muuta johdu. Täydennysmahdollisuus perustuu Patenttilakisopimuksen 5 artiklan 6 a kohtaan. Nykylakiin verrattuna ehdotetusta muotoilusta käy selkeämmin ilmi, että täydentäminen ei edellytä rekisteriviranomaisen kehoitusta. Säännöksen tarkoitus on mahdollistaa kokonaan puuttuvien osien toimittamisen tai ilmeisen väärin osien korvaamisen tarkoitetuilla osilla. Säännöksen perusteella ei ole mahdollista toimittaa uusia, paranneltuja versioita aiemmin annettuun hakemustekstiin tai kuviin.

Pykälän nykyinen 2 ja 3 momentit siirretään uusiksi 3 ja 4 momenteiksi, jolloin viittaukset nykyiseen 1 momenttiin muutetaan viittauksiksi uuteen 2 momenttiin.

3 luku Mahdollisuus vaatia rekisteröinnin mitättömäksi julistamista

19 §. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että termi ”ammattimies” korvataan sukupuolineutraalilla termillä ”alan ammattilainen”.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että jos hyödyllisyysmallin rekisteröinnin mitätöintiä koskeva hakemus on lainvoimaisesti ratkaistu, uutta mitätöintiä koskevaa hakemusta ei lähtökohteisesti otettaisi tutkittavaksi, jos asia koskisi samoja asianosaisia ja samaa hyödyllisyysmallia. Ehdotettu momentti olisi uusi.

Säännös olisi tarpeen tuomioistuinkäsittelyn sujuvoittamiseksi. Koska hyödyllisyysmallin rekisteröinti voidaan julistaa mitättömäksi vain hallinnollisessa menettelyssä PRH:ssa, saman hyödyllisyysmallin loukkaamista koskevan riita-asian käsittelyä on toisinaan pyritty viivyttämään markkinaoikeudessa tekemällä jatkuvasti uusia vaatimuksia julistaa hyödyllisyysmallin rekisteröinti mitättömäksi (ks. esim. MAO päätös nro 205/2025). Tällaisessa tilanteessa ratkaisevaa merkitystä ei ole sillä, onko vaatimuksessa hyödyllisyysmallin rekisteröinnin mitättömäksi julistamiseksi esitetty uusia perusteita tai estejulkaisuja.

4 luku Muutoksenhaku

23 §. Pykälässä säädetään muutoksenhausta rekisteröintiviranomaisen päätökseen hyödyllisyysmallia koskevassa asiassa. Pykälän *1 momenttiin* ehdotetaan teknistä korjausta eli patentti- ja rekisterihallituksesta annetun lain vanhentunut säädösnumero päivitettäisiin.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi *3 momentti*, jonka mukaan tuomioistuimelle saisi valitusasiassa esittää uusia suojavaatimuksia vain pätevistä syistä. Säännös vastaa asiasisällöltään patenttilain 121 §:n säännöstä (uusien patenttivaatimusten esittäminen tuomioistuimelle valitusasiassa).

5 luku Suojan laajuus ja voimassaoloaika sekä oikeuksien ennalleen palauttaminen

24 §. Pykälässä säädetään hyödyllisyysmallisuojan määräytymisestä ja suojavaatimusten tulkinnasta. Pykälän toisen virkkeen sanamuotoa, jonka mukaisesti suojavaatimusta tulkittaessa ”voidaan selitystä ja kuvia käyttää apuna”, ehdotetaan muutettavaksi muotoon ”käytetään apuna keksinnön selitystä ja kuvia”. Muutosten tarkoituksena on selkeyttää sääntelyä vastaamaan paremmin vallitsevaa oikeustilaa. Muotoilu vastaa uuden patenttilain 22 §:n vastaavaa säännöstä. Muotoilu vastaa myös paremmin Euroopan patenttisopimuksen (EPC) patenttisuojan laajuutta koskevaa 69 artiklaa, jonka mukaisesti ”Patenttivaatimusten tulkitsemisessä käytetään kuitenkin myös selitystä ja piirustuksia.” Hyödyllisyysmallisuojan laajuutta on tarkoitus tulkita patenttilain sääntelyä vastaavilla periaatteilla.

6 luku Luovutus sekä käyttö- ja pakkolupa

30 §. Pykälän *2 momentissa* esitetään korvattavaksi viittaukset patenttilain 46–50 §:n säännöksiin viittauksilla uuden patenttilain vastaaviin 104 ja 106–110 §:ien säännöksiin.

7 luku Hyödyllisyysmallioikeuden lakkaaminen ja hyödyllisyysmallia koskeva ilmoitusvelvollisuus

35 §. Pykälässä esitetään korvattavaksi viittaukset patenttilain 56 §:n säännökseen viittauksella uuden patenttilain vastaavaan 148 §:n säännökseen.

8 luku Vastuu, korvausvelvollisuus ja tuomioistuinmenettely

36 §. Pykälässä säädetyn mukaisesti tuomioistuin voi kieltää sitä, joka loukkaa yksinoikeutta hyödyllisyysmalliin, jatkamasta tai toistamasta tekoa. Uutena ehdotetaan säädettäväksi, että tuomioistuin voisi määrätä kiellon sakon uhalla. Uhkasakkolain (1113/1990) 4 §:n mukaan viranomainen voi asettaa uhkasakon, jos niin on laissa säädetty. Nykyiseen hyödyllisyysmalli- tai patenttilakiin ei sisälly mahdollisuutta asettaa uhkasakkoa kiellon tehosteeksi. Sen sijaan tavaramerkkilain 62 §:n mukaiseen kieltoon voidaan liittää sakon uhka. Uhkasakko on ehdotettu otettavaksi uuden patenttilain 131 §:ään, joten uhkasakon mahdollisuus ehdotetaan lisättäväksi

myös hyödyllisyysmallilakiin. Tarkemmat säännökset uhkasakon asettamisesta sekä maksettavaksi tuomitsemisesta sisältyvät uhkasakkolakiin. Kannetta uhkasakkoon tuomitsemiseksi voi ajaa se, jonka vaatimuksesta kieltotuomio on annettu.

38 §. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että viittaukset patenttilain 59 §:n säännökseen korvataan viittauksella uuden patenttilain vastaavaan 136 §:n säännökseen.

8 a luku Kansainvälinen hakemus

44 §. Pykälän 2 momentissa esitetään korvattavaksi viittaukset patenttilain 59 §:n säännökseen viittauksella uuden patenttilain vastaavaan 136 §:n säännökseen.

45 a §. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan muutettavaksi maksuja koskevaa säännöstä. Muutetun säännöksen mukaan Suomessa tehdystä hyödyllisyysmallia koskevasta kansainvälisestä hakemuksesta hakijan on suoritettava lähettämismaksu. PCT sovellutussäännön 14.1 mukaan vastaanottava viranomaisena voi vaatia hakijaa suorittamaan lähettämismaksun, joka on tarkoitettu vastaanottavan viranomaisen omien kustannusten kattamiseen. Muut vastaanottavan viranomaisen perimät maksut, kuten esimerkiksi kansainvälinen hakemusmaksu ja uutuustutkimusmaksu, määräytyvät PCT sovellutussääntöjen perusteella, ja niistä säädettäisiin tarkemmin asetuksella.

Pykälän 3 momentissa esitetään korvattavaksi viittaukset patenttilain 3 lukuun viittauksella uuden patenttilain vastaavaan 9 lukuun.

45 d §. Pykälässä säädetään kansainvälisen hakemuksen jatkamisesta Suomessa hyödyllisyysmallihakemuksena.

Pykälän 1 momentissa säädetään, että jatkaakseen hakemusta Suomessa, hakijan on mainitussa määräajassa annettava PRH:lle kansainvälisen hakemuksen suomen- tai ruotsinkielinen käännös tai, jos hakemus on laadittu suomen- tai ruotsinkielisenä, jäljennös hakemuksesta. Lisäyksenä nykylakiin ehdotetaan, että jäljennöksen antamisen sijaan hakija voi ilmoittaa jatkavansa hakemusta siinä muodossa, jossa Maailman henkisen omaisuuden järjestön kansainvälinen toimisto on julkaissut hakemuksen. Nykylaki ei kaikilta osin vastaa PCT-sopimuksen ja sen sovellutussääntöjen määräyksiä. PCT 22 artiklan mukaan jäljennöstä ei tarvitse antaa, jos kopio on jo toimitettu kansalliselle viranomaiselle 20 artiklan mukaisesti. PCT 20 artiklan ja siihen liittyvien sovellutussääntöjen määräykset ovat hyvin monimutkaiset. Käytännössä jäljennöksen antaminen kansalliseen vaiheeseen siirtymiseksi ei ole välttämätöntä, jos WIPO on julkaissut hakemuksen ja hakemus on PRH:n saatavissa WIPO:n tietopalvelusta. Tällöin hakija voisi siirtyä kansalliseen vaiheeseen maksamalla rekisteröintimaksun ja ilmoittamalla, että jatkaa hakemusta Suomessa WIPO:n julkaisemassa muodossa.

Pykälän 2 momentissa säädetään mahdollisuudesta antaa vaadittava käännös tai jäljennös lisäajan kuluessa sekä tällöin vaadittavasta lisämaksusta. Muutoksena nykylakiin ehdotetaan, että vaadittava lisämaksu tulisi suorittaa samassa kahden kuukauden lisäajan kuluessa kuin vaadittava käännös tai jäljennös on annettava. Nykylain mukaan lisämaksu on suoritettava aiemmin, eli 1 momentin mukaisessa 31 kk määräajassa. Muutoksella lisämaksun määräaika saatetaan yhteneväksi patenttilain 74 §:n vastaavan sääntelyn kanssa.

45 f §. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että viittaukset patenttilain 34–38 §:ien säännöksiin korvataan viittauksilla uuden patenttilain 76 §:n 2 momentissa ja 78–81 §:ssä säädettyyn.

9 luku Erinäiset säännökset

46 §. Pykälässä säädetään tämän lain mukaan perittävistä maksuista. Pykälää ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että tähän lakiin perustuvasta Patentti- ja rekisterihallituksen suoritteesta tulee suorittaa maksu, jonka määräytymisperusteista säädetään Patentti- ja rekisterihallituksen suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa (1032/1992) ja sen nojalla annetuissa säännöksissä. Säännös vastaa asiallisesti voimassa olevan lain säännöstä, jonka mukaan kyseisen lain mukaan perittävistä maksuista säädetään erikseen.

48 §. Pykälän *1 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että viittaukset patenttilain 75 §:ssä säädettyyn korvataan viittauksella uuden patenttilain 111 §:ssä säädettyyn.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Tarkempia säännöksiä hyödyllisyysmallihakemuksesta, hyödyllisyysmallirekisteristä ja sen pitämisestä sekä rekisteriviranomaisesta voidaan hyödyllisyysmallilain 47 §:n nojalla antaa valtioneuvoston asetuksella.

Ehdotetut lainmuutokset eivät edellytä hyödyllisyysmallioikeudesta annetun asetuksen (1491/1991) muuttamista. Asetus sisältää kuitenkin viittauksia patenttilain ja patenttiasetuksen pykäliin, joten sitä on tarkoitus päivittää, kun uusi patenttilaki tulee voimaan.

9 Voimaantulo

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.6.2027. Lain täytäntöönpanon vaatimien toimien vuoksi laki voi kuitenkin tulla voimaan aikaisintaan 6 kuukauden kuluttua sen hyväksymisestä ja vahvistamisesta.

10 Suhde muihin esityksiin

Hallitus antoi 29.1.2026 eduskunnalle esityksen uudeksi patenttilaiksi (HE 204/2025 vp). Laki vahvistettiin 26.6.2026 ja se tulee voimaan 1.6.2027.

Hyödyllisyysmallilakiin ehdotetut muutokset liittyvät läheisesti patenttilain kokonaisuudistukseen. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti patenttilain kanssa, koska tämän arvioidaan helpottavan lakimuutosten toimeenpanoa Patentti- ja rekisterihallituksessa.

11 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Oikeusturva

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Säännös kattaa päätökset riita- ja rikosasioissa samoin kuin yksilön oikeuksia ja velvollisuuksia koskevissa hallintoasioissa.

Lakiesityksen 19 §:n 4 momentissa säädetäisiin oikeusvoimasta. Kyseisen säännöksen mukaan, jos hyödyllisyysmallin rekisteröinnin mitätöintiä koskeva hakemus on lainvoimaisesti

ratkaistu, uutta mitätöintiä koskevaa hakemusta ei oteta tutkittavaksi, jos asia koskee samoja asianosaisia ja samaa hyödyllisyysmallia, paitsi jos olosuhteet ovat olennaisesti muuttuneet. Säännöksellä selvennettäisiin hallinnollisen ja tuomioistuimenettelyn suhdetta ja estettäisiin se, että sama asia käsiteltäisiin lainvoimaisen ratkaisun jälkeen heti uudestaan toisessa menettelyssä. Säännös ei vaaranna asianosaisen oikeusturvaa, sillä asianosaisella on mahdollisuus saada asiansa uudelleen ratkaistavaksi, mikäli olosuhteet ovat olennaisesti muuttuneet.

Omaisuuuden suoja

Perustuslakivaliokunnan vakiintuneessa tulkintakäytännössä varallisuusarvoiset immateriaalioikeudet, kuten hyödyllisyysmallioikeus, luetaan perustuslain 15 §:ssä turvatun omaisuuden suojan piiriin (PeVL 1/1995 vp, s. 1/II, PeVL 38/2000 vp, s. 2/I, PeVL 7/2005 vp, s. 2/I). Perustuslaissa turvattu omaisuuden suoja sisältää paitsi omistajalle lähtökohtaisesti kuuluvan vallan hallita, käyttää ja hyödyntää omaisuuttaan haluamallaan tavalla, myös vallan määrätä siitä. Jos omistusoikeuteen kuuluvia oikeuksia vähennetään tai rajoitetaan, puututaan samalla omaisuudensuojaan, vaikka omistusoikeuden kohde sinänsä säilyisikin koskemattomana haltijallaan.

Lakiesityksen 2 §:n 1 momentin mukaan hyödyllisyysmallioikeudella suojattavalta keksinnöltä edellytettäisiin jatkossa samaa keksinnöllisyyden tasoa kuin patentilla suojattavalta keksinnöltä. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että osa sellaisista keksinnöistä, jotka voivat nykyisin saada hyödyllisyysmallisuoja, eivät voisi saada sitä enää jatkossa. Siirtymäsäännösten mukaan lain 2 §:n 1 momenttia ei kuitenkaan sovellettaisi hyödyllisyysmallioikeuteen, joka on rekisteröity ennen tämän lain voimaantuloa. Ehdotetun sääntelyn katsotaan näin ollen olevan linjassa perustuslain 15 §:n omaisuuden suojaa koskevien säännösten kanssa.

Lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain (800/1991) 1 §:n 1 ja 4 momentti, 2 §:n 1, 2 ja 5 momentti, 4 §, 6 §:n 2 momentti, 6 a §:n 1 momentin 10 kohta, 7 b §, 19 §:n 1 momentti, 23 §:n 1 momentti, 24 §, 30 §:n 2 momentti, 35, 36 ja 38 §, 44 §:n 2 momentti, 45 a §, 45 d §:n 1 ja 2 momentti, 45 f §:n 1 momentti, 46 § ja 48 §:n 1 momentti

sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 4 momentti laissa 1396/1995, 2 §:n 1, 2 ja 5 momentti, 6 §:n 2 momentti, 7 b §, 19 §:n 1 momentti, 45 d §:n 1 ja 2 momentti ja 45 f §:n 1 momentti laissa 700/2008, 6 a §:n 1 momentin 10 kohta laissa 744/2011, 23 §:n 1 momentti ja 44 §:n 2 momentti laissa 105/2013, 45 a § laeissa 1396/1995 ja 700/2008 ja 46 § laissa 1037/1992, sekä

lisätään 19 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 700/2008, uusi 4 momentti ja 23 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 105/2013, uusi 3 momentti seuraavasti:

1 §

Keksinnön tehnyt luonnollinen henkilö tai se, jolle keksijän oikeus on siirtynyt, voi hakemuksesta saada hyödyllisyysmallioikeuden keksintöön ja siten yksinoikeuden sen ammattimaiseen hyväksikäyttöön.

Hyödyllisyysmallioikeutta ei voi saada:

- 1) keksintöön, jonka hyväksikäyttö on yleisen järjestyksen tai hyvien tapojen vastaista;
- 2) kasvilajikkeisiin tai eläinrotuihin; eikä
- 3) menetelmiin.

2 §

Keksinnön tulee olla uusi siihen verrattuna, mikä on tullut tunnetuksi ennen hyödyllisyysmallioikeutta koskevan hakemuksen tekemispäivää eikä se saa olla alan ammatilliselle ilmeinen.

Tunnetuksi katsotaan kaikki, mikä on tullut julkiseksi, joko kirjoituksen tai esitelmän välityksellä, hyväksikäyttämällä tai muulla tavalla. Myös ennen hyödyllisyysmallioikeutta koskevan hakemuksen tekemispäivää tässä maassa tehdyn hyödyllisyysmallioikeutta koskevan hakemuksen ja patenttihakemuksen sisältö katsotaan tunnetuksi, jos mainittu hakemus tämän lain 18 §:n tai patenttilain (653/2026) 48 §:n mukaan tulee julkiseksi. Edellä 1 momentissa olevaa säännöstä, jonka mukaan keksintö ei saa olla alan ammatilliselle ilmeinen, ei tällöin sovelleta.

Sovellettaessa 2 momenttia Eurooppapatenttien myöntämisestä tehdyn yleissopimuksen (*Euroopan patenttisopimus*) (SopS 8/1996), 93 artiklan mukainen julkaiseminen on rinnastettava patenttilain 48 §:n mukaiseen hakemusta koskevien asiakirjojen julkaisemiseen. Edellä sanottu koskee myös Euroopan patenttisopimuksen 153 artiklan 3 kohdan mukaista julkaisemista, jos Euroopan patenttinvirasto rinnastaa tällaisen julkaisemisen artiklan 93 mukaiseen julkaisemiseen.

4 §

Mitä patenttilain 21 §:ssä säädetään keksinnön ammattimaisesta hyödyntämisestä sekä 18 §:n 7 kohdassa käyttöä ulkomaisessa aluksessa, ilma-aluksessa tai muussa kulkuneuvossa sen tarpeisiin ja 8 kohdassa ilma-aluksen varaosien ja tarvikkeiden maahantuonnista ja käytöstä, koskee myös tässä laissa tarkoitettua keksintöä.

6 §

Hakemuksen tulee sisältää keksinnön selitys ja tarvittavat kuvat sekä täsmällisesti ilmaistuna se, mitä halutaan suojata (*suojavaatimus*). Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä hakemukseen liitettävistä kuvista. Selityksen tulee olla niin selvä, että alan ammattilainen voi sen perusteella käyttää keksintöä. Jos keksintö koskee biologista materiaalia tai keksintöä toteutettaessa on käytettävä biologista materiaalia, sovelletaan patenttilain 30 ja 51 §:ää.

6 a §

Edellä 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuun päiväkirjaan merkitään kustakin hakemuksesta:

10) kansainvälinen tekemispäivä sekä päivä, jona hakemusta on 45 d §:n mukaisesti jatkettu taikka jona hakemus on patenttilain 81 §:n mukaan tehty, jos hakemus on kansainvälinen hakemus;

7 b §

Jos hakemus, joka on tehty 7 a §:n mukaisesti, on puutteellinen ja rekisteriviranomainen havaitsee, että hakemuksen selityksestä tai kuvista puuttuu osa tai osia, joihin selityksessä tai suojavaatimuksissa viitataan, hakijalle annetaan kehoitus täydentää hakemustaan kahden kuukauden määräajassa.

Jos hakija toimittaa keksinnön selityksestä tai kuvista puuttuvia osia kahden kuukauden kuluessa hakemuksen tekemispäivästä tai 1 momentin mukaisesta kehotuksesta, tekemispäiväksi tulee se päivä, jolloin kaikki puuttuvat osat on toimitettu, jollei 3 tai 4 momentista muuta johdu.

Jos 2 momentin mukaiset jälkepäin toimitetut osat peruutetaan yhden kuukauden kuluessa siitä, kun ne on toimitettu, tekemispäiväksi tulee alkuperäinen tekemispäivä.

Jos puuttuvat osat toimitetaan 2 momentin mukaisesti ja aikaisemmasta hakemuksesta pyydetään etuoikeutta ja siitä ilmenevät puuttuvat osat kokonaisuudessaan, tekemispäiväksi tulee alkuperäinen tekemispäivä, jos hakija sitä pyytää ja toimittaa jäljennöksen etuoikeuden perustana olevasta hakemuksesta 1 momentin mukaisessa määräajassa.

19 §

Hyödyllisyysmallin rekisteröinti tulee julistaa kokonaan tai osittain mitättömäksi sitä koskevan vaatimuksen johdosta, jos:

- 1) rekisteröinti tarkoittaa keksintöä, joka ei täytä 1 §:n 2–4 momentissa tai 2 §:ssä säädettyjä vaatimuksia;
- 2) rekisteröinti tarkoittaa keksintöä, jota ei ole niin selvästi esitetty, että alan ammattilainen voi sen perusteella käyttää keksintöä;
- 3) hyödyllisyysmallioikeus koskee sellaista, mikä ei käynyt selville alkuperäisestä hakemuksesta;
- 4) patenttihakemusta hyödyllisyysmallihakemukseksi muunnettaessa ei ole noudatettu 8 tai 8 a §:ssä säädettyjä vaatimuksia; tai
- 5) suojavaatimusta on laajennettu hyödyllisyysmallioikeuden rekisteröinnin jälkeen.

Jos hyödyllisyysmallin rekisteröinnin mitätöintiä koskeva hakemus on lainvoimaisesti ratkaistu, uutta mitätöintiä koskevaa hakemusta ei oteta tutkittavaksi, jos asia koskee samoja asianosaisia ja samaa hyödyllisyysmallia, paitsi jos olosuhteet ovat olennaisesti muuttuneet.

23 §

Rekisteriviranomaisen tämän lain nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla markkinaoikeuteen siten kuin Patentti- ja rekisterihallituksesta annetussa laissa (578/2013) säädetään.

Tuomioistuimelle saa valitusasiassa esittää uusia suojavaatimuksia vain pätevistä syistä.

24 §

Suoja vaatimus määrää hyödyllisyysmallisuojaan laajuuden. Suoja vaatimusta tulkittaessa käytetään apuna keksinnön selitystä ja kuvia.

30 §

Mitä patenttilain 104 ja 106–110 §:ssä säädetään pakkolisenssistä patentilla suojatun keksinnön hyväksikäyttöön, sovelletaan myös hyödyllisyysmallioikeuteen.

35 §

Mitä patenttilain 148 §:ssä säädetään patenttia koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta, sovelletaan myös hyödyllisyysmallioikeuteen.

36 §

Jos joku loukkaa hyödyllisyysmallioikeuden tuottamaa yksinoikeutta, tuomioistuin voi sakon uhalla kieltää häntä jatkamasta tai toistamasta tekoa.

38 §

Mitä patenttilain 136 §:ssä säädetään toimista jatkettun loukkauksen estämiseksi, sovelletaan myös hyödyllisyysmalleihin.

44 §

Edellä 1 momentissa tarkoitetun syyteasian yhteydessä voidaan käsitellä syytteessä tarkoitettua rikoksesta johtuva 37 §:ssä tarkoitettu korvausvaatimus ja 38 §:ssä tarkoitettu patenttilain 136 §:n mukainen vaatimus tämän lain 43 §:ssä säädetyn estämättä.

45 a §

Kansainvälisellä hakemuksella tarkoitetaan tässä laissa patenttiyhteistyösopimuksen (SopS 58/80) mukaisesti tehtyä hyödyllisyysmallia koskevaa hakemusta.

Kansainvälinen hakemus tehdään rekisteriviranomaiselle tai kansainväliselle järjestölle, joka patenttiyhteistyösopimuksen ja sen sovellutussääntöjen mukaan on oikeutettu vastaanottamaan tällaisen hakemuksen (*vastaanottava viranomainen*). Vastaanottavana viranomaisena toimii Suomessa Patentti- ja rekisterihallitus. Vastaanottavan viranomaisen tehtävistä annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Suomessa tehdystä hyödyllisyysmallia koskevasta kansainvälisestä hakemuksesta hakijan on suoritettava lähettämismaksu.

Jollei 45 b–45 d tai 45 f §:ssä toisin säädetä, Suomen käsittävän hyödyllisyysmallia koskevan kansainvälisen hakemuksen käsittelyyn sovelletaan, mitä patenttilain 9 luvussa säädetään kansainvälisen patenttihakemuksen käsittelystä.

45 d §

Jos hakija haluaa jatkaa hyödyllisyysmallia koskevaa kansainvälistä hakemusta Suomen osalta, hänen on 31 kuukauden kuluessa kansainvälisestä tekemispäivästä tai, jos etuoikeutta pyydetään, siitä päivästä, josta etuoikeutta on pyydetty, annettava rekisteriviranomaiselle kansainvälisen hakemuksen suomen- tai ruotsinkielinen käännös tai, jos hakemus on laadittu suomen- tai ruotsinkielisenä, jäljennös hakemuksesta. Jäljennöksen antamisen sijaan hakija voi ilmoittaa jatkavansa hakemusta siinä muodossa, jossa Maailman henkisen omaisuuden järjestön kansainvälinen toimisto on julkaissut hakemuksen. Hakijan on saman ajan kuluessa suoritettava rekisteröintimaksu rekisteriviranomaiselle.

Jos hakija on suorittanut rekisteröintimaksun 1 momentin mukaisessa määräajassa, hän voi antaa vaadittavan käännöksen tai jäljennöksen kahden kuukauden lisäajan kuluessa edellyttäen, että lisämaksu suoritetaan mainitun lisäajan kuluessa.

45 f §

Jos kansainvälistä hakemusta on jatkettu 45 d §:n mukaisesti, hakemukseen ja sen käsittelyyn sovelletaan 2 ja 5 lukua, jollei tässä pykälässä tai patenttilain 76 §:n 2 momentissa tai 78–81 §:ssä toisin säädetä. Hakemus voidaan vain hakijan pyynnöstä ottaa käsiteltäväksi ennen tämän lain 45 d §:n 1 momentissa säädetyn määräajan päättymistä.

46 §

Tähän lakiin perustuvasta Patenti- ja rekisterihallituksen suoritteesta tulee suorittaa maksu, jonka määräytymisperusteista säädetään Patenti- ja rekisterihallituksen suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa (1032/1992).

48 §

Mitä patenttilain 111 §:ssä säädetään mainitun lain 110 §:n 1 momentissa tarkoitettusta kaupallisia lisenssineuvotteluja koskevasta menettelyvaatimuksesta poikkeamisesta sovelletaan myös hyödyllisyysmallioikeuteen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevan hallintolainkäyttöasian sekä riita-asian käsittelyyn sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä sovelletaan asian käsittelyyn myös haettaessa muutosta Patenti- ja rekisterihallituksen tai markkinaoikeuden päätökseen asiassa, johon sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä oleviin hyödyllisyysmallioikeutta koskeviin hakemuksiin ja hakemusten perusteella rekisteröityihin hyödyllisyysmallioikeuksiin sekä hyödyllisyysmallioikeuksiin, jotka on rekisteröity ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain säännöksiä, jollei 4 momentista muuta johdu.

Tämän lain 2 §:n 1 momenttia sovelletaan hyödyllisyysmallioikeuteen, joka on rekisteröity tämän lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen.

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, hyödyllisyysmallioikeuden loukkaukseen sovelletaan loukkauksen tekohetkellä voimassa olleita säännöksiä. Ennen tämän lain voimaantuloa hyödyllisyysmallioikeuden loukkauksesta aiheutuneen vahingon korvaamiseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, vaikka vahinko olisi ilmennyt vasta tämän lain tultua voimaan.

Helsingissä 9.7.2026

Pääministeri

Petteri Orpo

Elinkeinoministeri Sakari Puisto

Laki

hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain (800/1991) 1 §:n 1 ja 4 momentti, 2 §:n 1, 2 ja 5 momentti, 4 §, 6 §:n 2 momentti, 6 a §:n 1 momentin 10 kohta, 7 b §, 19 §:n 1 momentti, 23 §:n 1 momentti, 24 §, 30 §:n 2 momentti, 35, 36 ja 38 §, 44 §:n 2 momentti, 45 a §, 45 d §:n 1 ja 2 momentti, 45 f §:n 1 momentti, 46 § ja 48 §:n 1 momentti

sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 4 momentti laissa 1396/1995, 2 §:n 1, 2 ja 5 momentti, 6 §:n 2 momentti, 7 b §, 19 §:n 1 momentti, 45 d §:n 1 ja 2 momentti ja 45 f §:n 1 momentti laissa 700/2008, 6 a §:n 1 momentin 10 kohta laissa 744/2011, 23 §:n 1 momentti ja 44 §:n 2 momentti laissa 105/2013, 45 a § laeissa 1396/1995 ja 700/2008 ja 46 § laissa 1037/1992, sekä

lisätään 19 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 700/2008, uusi 4 momentti ja 23 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 105/2013, uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

Se, joka on tehnyt keksinnön, tai se, jolle keksijän oikeus on siirtynyt, voi hakemuksesta saada hyödyllisyysmallioikeuden keksintöön ja siten yksinoikeuden sen ammattimaiseen hyväksikäyttöön *sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.*

Hyödyllisyysmallioikeutta ei voi saada:

- 1) keksintöön, jonka hyväksikäyttö on siveellisyyden tai yleisen järjestyksen vastaista;
- 2) kasvilajikkeisiin tai eläinrotuihin; eikä
- 3) menetelmiin.

2 §

Keksinnön tulee olla uusi siihen verrattuna, mikä on tullut tunnetuksi ennen hyödyllisyysmallioikeutta koskevan hakemuksen tekemispäivää ja lisäksi selvästi erota siitä.

Tunnetuksi katsotaan kaikki, mikä on tullut julkiseksi, joko kirjoituksen tai esitelmän välityksellä, hyväksikäyttämällä tai muulla

1 §

Keksinnön tehnyt luonnollinen henkilö tai se, jolle keksijän oikeus on siirtynyt, voi hakemuksesta saada hyödyllisyysmallioikeuden keksintöön ja siten yksinoikeuden sen ammattimaiseen hyväksikäyttöön.

Hyödyllisyysmallioikeutta ei voi saada:

- 1) keksintöön, jonka hyväksikäyttö on *yleisen järjestyksen tai hyvien tapojen* vastaista;
- 2) kasvilajikkeisiin tai eläinrotuihin; eikä
- 3) menetelmiin.

2 §

Keksinnön tulee olla uusi siihen verrattuna, mikä on tullut tunnetuksi ennen hyödyllisyysmallioikeutta koskevan hakemuksen tekemispäivää *eikä se saa olla alan ammatilaiselle ilmeinen.*

Tunnetuksi katsotaan kaikki, mikä on tullut julkiseksi, joko kirjoituksen tai esitelmän välityksellä, hyväksikäyttämällä tai muulla tavalla. Myös ennen

tavalla. Myös ennen hyödyllisyysmallioikeutta koskevan hakemuksen tekemispäivää tässä maassa tehdyn hyödyllisyysmallioikeutta koskevan hakemuksen, patenttihakemuksen ja mallioikeushakemuksen sisältö katsotaan tunnetuksi, jos mainittu hakemus tämän lain 18 §:n, patenttilain (550/1967) 22 §:n tai mallioikeuslain (221/1971) 19 §:n säännösten mukaan tulee julkiseksi. Edellä 1 momentissa olevaa säännöstä, jonka mukaan keksinnön tulee selvästi erota siitä, mikä on tullut tunnetuksi ennen hyödyllisyysmallioikeutta koskevan hakemuksen tekemispäivää, ei tällöin sovelleta.

Sovellettaessa 2 momenttia Münchenissä 5 päivänä lokakuuta 1973 Eurooppapatenttien myöntämisestä tehdyn yleissopimuksen (Euroopan patenttisopimus) (SopS 8/1996), jäljempänä Euroopan patenttisopimus, 93 artiklan mukainen julkaiseminen on rinnastettava patenttilain 22 §:n mukaiseen hakemusta koskevien asiakirjojen julkiseksituloon. Edellä sanottu koskee myös Euroopan patenttisopimuksen 153 artiklan 3 kohdan mukaista julkaisemista, jos Euroopan patenttiovirasto rinnastaa tällaisen julkaisemisen artiklan 93 mukaiseen julkaisemiseen.

4 §

Mitä patenttilain 4 ja 5 §:ssä on säädetty keksinnön ammattimaisesta hyväksikäytöstä tai hyväksikäytöstä ulkomaisessa aluksessa, ilma-aluksessa tai muussa kulkuneuvossa niiden tarpeisiin, koskee soveltuvin osin tässä laissa tarkoitettua keksintöä.

6 §

Hakemuksen tulee sisältää keksinnön selitys ja tarvittavat kuvat sekä täsmällisesti ilmaistuna se, mitä halutaan suojata (suojavaatimus). Valtioneuvoston asetuksella

hyödyllisyysmallioikeutta koskevan hakemuksen tekemispäivää tässä maassa tehdyn hyödyllisyysmallioikeutta koskevan hakemuksen ja patenttihakemuksen sisältö katsotaan tunnetuksi, jos mainittu hakemus tämän lain 18 §:n tai patenttilain (653/2026) 48 §:n mukaan tulee julkiseksi. Edellä 1 momentissa olevaa säännöstä, jonka mukaan keksinnön keksintö ei saa olla alan ammattilaiselle ilmeinen, ei tällöin sovelleta.

Sovellettaessa 2 momenttia Eurooppapatenttien myöntämisestä tehdyn yleissopimuksen (Euroopan patenttisopimus) (SopS 8/1996), 93 artiklan mukainen julkaiseminen on rinnastettava patenttilain 48 §:n mukaiseen hakemusta koskevien asiakirjojen julkiseksituloon. Edellä sanottu koskee myös Euroopan patenttisopimuksen 153 artiklan 3 kohdan mukaista julkaisemista, jos Euroopan patenttiovirasto rinnastaa tällaisen julkaisemisen artiklan 93 mukaiseen julkaisemiseen.

4 §

Mitä patenttilain 21 §:ssä säädetään keksinnön ammattimaisesta hyödyntämisestä sekä 18 §:n 7 kohdissa hyödyntämisestä ulkomaisessa aluksessa, ilma-aluksessa tai muussa kulkuneuvossa sen tarpeisiin ja 8 kohdassa ilma-aluksen varaosien ja tarvikkeiden maahantuonnista ja käytöstä, koskee myös tässä laissa tarkoitettua keksintöä.

6 §

Hakemuksen tulee sisältää keksinnön selitys ja tarvittavat kuvat sekä täsmällisesti ilmaistuna se, mitä halutaan suojata (suojavaatimus). Valtioneuvoston asetuksella

annetaan tarkempia säännöksiä hakemukseen liitettävistä kuvista. Selityksen tulee olla niin selvä, että ammattimies voi sen perusteella käyttää keksintöä. Jos keksintö koskee biologista materiaalia tai keksintöä toteutettaessa on käytettävä biologista materiaalia, sovelletaan patenttilain 8 a §:ää ja 22 §:n 6 ja 8 momenttia.

annetaan tarkempia säännöksiä hakemukseen liitettävistä kuvista. Selityksen tulee olla niin selvä, että *alan ammattilainen* voi sen perusteella käyttää keksintöä. Jos keksintö koskee biologista materiaalia tai keksintöä toteutettaessa on käytettävä biologista materiaalia, sovelletaan patenttilain *30 ja 51 §:ää*.

6 a §

Edellä 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuun päiväkirjaan merkitään kustakin hakemuksesta:

10) kansainvälinen tekemispäivä sekä päivä, jona hakemusta on 45 d §:n mukaisesti jatkettu tai jona hakemus on patenttilain 38 §:n mukaan tehty, jos hakemus on kansainvälinen hakemus;

6 a §

Edellä 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuun päiväkirjaan merkitään kustakin hakemuksesta:

10) kansainvälinen tekemispäivä sekä päivä, jona hakemusta on 45 d §:n mukaisesti jatkettu *taikka* jona hakemus on patenttilain *81 §:n* mukaan tehty, jos hakemus on kansainvälinen hakemus;

7 b §

Jos hakemus, joka on tehty 7 a §:n mukaisesti, on puutteellinen ja rekisteriviranomainen havaitsee, että hakemuksen selityksestä tai kuvista puuttuu osa tai osia, joihin selityksessä tai suojavaatimuksissa viitataan, *annetaan* hakijalle kehotus täydentää hakemustaan rekisteriviranomaisen antamassa määräajassa. Jos puuttuvat osat toimitetaan annetussa määräajassa, tulee tekemispäiväksi se päivä, jolloin kaikki puutteet on korjattu, jollei 2 ja 3 momentista muuta johdu.

Jos 1 momentin mukaiset jälkeensä toimitetut osat peruutetaan yhden kuukauden kuluessa siitä, kun ne on toimitettu, *tulee* tekemispäiväksi alkuperäinen tekemispäivä.

Jos puuttuvat osat toimitetaan 1 momentin mukaisesti ja aikaisemmasta hakemuksesta pyydetään etuoikeutta ja siitä ilmenevät puuttuvat osat kokonaisuudessaan, *tulee* tekemispäiväksi alkuperäinen tekemispäivä, jos hakija sitä pyytää ja toimittaa jäljennöksen

7 b §

Jos hakemus, joka on tehty 7 a §:n mukaisesti, on puutteellinen ja rekisteriviranomainen havaitsee, että hakemuksen selityksestä tai kuvista puuttuu osa tai osia, joihin selityksessä tai suojavaatimuksissa viitataan, *hakijalle annetaan* kehotus täydentää hakemustaan *kahden kuukauden* määräajassa.

Jos hakija toimittaa keksinnön selityksestä tai kuvista puuttuvia osia kahden kuukauden kuluessa hakemuksen tekemispäivästä tai 1 momentin mukaisesta kehotuksesta, tekemispäiväksi tulee se päivä, jolloin kaikki puuttuvat osat on toimitettu, jollei 3 tai 4 momentista muuta johdu.

Jos 2 momentin mukaiset jälkeensä toimitetut osat peruutetaan yhden kuukauden kuluessa siitä, kun ne on toimitettu, tekemispäiväksi *tulee* alkuperäinen tekemispäivä.

Jos puuttuvat osat toimitetaan 2 momentin mukaisesti ja aikaisemmasta hakemuksesta pyydetään etuoikeutta ja siitä ilmenevät puuttuvat osat kokonaisuudessaan, tekemispäiväksi *tulee* alkuperäinen tekemispäivä, jos hakija sitä pyytää ja

etuoikeuden perustana olevasta hakemuksesta 1 momentin mukaisessa määräajassa.

toimittaa jäljennöksen etuoikeuden perustana olevasta hakemuksesta 1 momentin mukaisessa määräajassa.

19 §

Hyödyllisyysmallin rekisteröinti tulee julistaa kokonaan tai osittain mitättömäksi sitä koskevan vaatimuksen johdosta, jos:

1) rekisteröinti tarkoittaa keksintöä, joka ei täytä 1 §:n 2–4 momentissa ja 2 §:ssä säädettyjä vaatimuksia;

2) rekisteröinti tarkoittaa keksintöä, jota ei ole niin selvästi esitetty, että ammattimies voi sen perusteella käyttää keksintöä;

3) hyödyllisyysmallioikeus koskee sellaista, mikä ei käynyt selville alkuperäisestä hakemuksesta;

4) patenttihakemusta hyödyllisyysmallihakemukseksi muunnettaessa ei ole noudatettu 8 tai 8 a §:ssä säädettyjä vaatimuksia; tai

5) suojavaatimusta on laajennettu hyödyllisyysmallioikeuden rekisteröinnin jälkeen.

19 §

Hyödyllisyysmallin rekisteröinti tulee julistaa kokonaan tai osittain mitättömäksi sitä koskevan vaatimuksen johdosta, jos:

1) rekisteröinti tarkoittaa keksintöä, joka ei täytä 1 §:n 2–4 momentissa tai 2 §:ssä säädettyjä vaatimuksia;

2) rekisteröinti tarkoittaa keksintöä, jota ei ole niin selvästi esitetty, että alan ammattilainen voi sen perusteella käyttää keksintöä;

3) hyödyllisyysmallioikeus koskee sellaista, mikä ei käynyt selville alkuperäisestä hakemuksesta;

4) patenttihakemusta hyödyllisyysmallihakemukseksi muunnettaessa ei ole noudatettu 8 tai 8 a §:ssä säädettyjä vaatimuksia; tai

5) suojavaatimusta on laajennettu hyödyllisyysmallioikeuden rekisteröinnin jälkeen.

Jos hyödyllisyysmallin rekisteröinnin mitätöintiä koskeva hakemus on lainvoimaisesti ratkaistu, uutta mitätöintiä koskevaa hakemusta ei oteta tutkittavaksi, jos asia koskee samoja asianosaisia ja samaa hyödyllisyysmallia, paitsi jos olosuhteet ovat olennaisesti muuttuneet.

23 §

Rekisteriviranomaisen tämän lain nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla markkinaoikeuteen siten kuin patentti- ja rekisterihallituksesta annetussa laissa (575/1992) säädetään.

23 §

Rekisteriviranomaisen tämän lain nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla markkinaoikeuteen siten kuin Patentti- ja rekisterihallituksesta annetussa laissa (578/2013) säädetään.

Tuomioistuimelle saa valitusasiassa esittää uusia suojavaatimuksia vain pätevistä syistä.

24 §

24 §

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Suojavaatimus määrää
hyödyllisyysmallisuojan laajuuden.
Suojavaatimusta tulkittaessa voidaan selitystä
ja kuvia käyttää apuna.

30 §

Mitä patenttilain 46–50 §:ssä on säädetty
pakkoluvasta patentilla suojatun keksinnön
hyväksikäyttöön, noudatetaan vastaavasti
hyödyllisyysmallioikeuteen.

35 §

Mitä patenttilain 56 §:ssä on säädetty
patenttia koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta,
noudatetaan vastaavasti
hyödyllisyysmallioikeuteen.

36 §

Jos joku loukkaa
hyödyllisyysmallioikeuden tuottamaa
yksinoikeutta, tuomioistuin voi kieltää häntä
jatkamasta tai toistamasta tekoa.

38 §

Mitä patenttilain 59 §:ssä on säädetty
toimista jatkettun loukkauksen estämiseksi,
noudatetaan vastaavasti
hyödyllisyysmalleihin.

44 §

Edellä 1 momentissa tarkoitetun syyteasian
yhteydessä voidaan käsitellä syytteessä
tarkoitettusta rikoksesta johtuva 37 §:n
mukainen korvausvaatimus ja 38 §:ssä
tarkoitettu patenttilain 59 §:n mukainen
vaatimus sen estämättä, mitä 43 §:ssä
säädetään.

45 a §

Kansainvälisellä hakemuksella tarkoitetaan
tässä laissa patenttiyhteistyösopimuksen
(SopS 58/80) mukaisesti tehtyä
hyödyllisyysmallia koskevaa hakemusta.

Kansainvälinen hakemus tehdään
rekisteriviranomaiselle tai kansainväliselle

Suojavaatimus määrää
hyödyllisyysmallisuojan laajuuden.
Suojavaatimusta tulkittaessa *käytetään apuna
keksinnön selitystä ja kuvia.*

30 §

Mitä patenttilain 104 ja 106–110 §:ssä
säädetään pakkoluvasta patentilla suojatun
keksinnön hyväksikäyttöön, *sovelletaan myös*
hyödyllisyysmallioikeuteen.

35 §

Mitä patenttilain 148 §:ssä *säädetään*
patenttia koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta,
sovelletaan myös hyödyllisyysmallioikeuteen.

36 §

Jos joku loukkaa
hyödyllisyysmallioikeuden tuottamaa
yksinoikeutta, tuomioistuin voi *sakon uhalla*
kieltää häntä jatkamasta tai toistamasta tekoa.

38 §

Mitä patenttilain 136 §:ssä *säädetään*
toimista jatkettun loukkauksen estämiseksi,
sovelletaan myös hyödyllisyysmalleihin.

44 §

Edellä 1 momentissa tarkoitetun syyteasian
yhteydessä voidaan käsitellä syytteessä
tarkoitettusta rikoksesta johtuva 37 §:*ssa*
tarkoitettu korvausvaatimus ja 38 §:ssä
tarkoitettu patenttilain 136 §:n mukainen
vaatimus *tämän lain* 43 §:ssä *säädetyn*
estämättä.

45 a §

Kansainvälisellä hakemuksella tarkoitetaan
tässä laissa patenttiyhteistyösopimuksen
(SopS 58/80) mukaisesti tehtyä
hyödyllisyysmallia koskevaa hakemusta.

Kansainvälinen hakemus tehdään
rekisteriviranomaiselle tai kansainväliselle

järjestölle, joka patenttilyhteistyösopimuksen ja sen sovellutussääntöjen mukaan on oikeutettu vastaanottamaan tällaisen hakemuksen (**vastaanottava viranomainen**). Vastaanottavana viranomaisena toimii Suomessa patentti- ja rekisterihallitus *siten kuin asetuksella säädetään*. Suomessa tehdystä hyödyllisyysmallia koskevasta kansainvälisestä hakemuksesta hakijan on suoritettava vahvistetut maksut.

Jollei 45 b–45 d tai 45 f §:ssä toisin säädetä, Suomen käsittävän hyödyllisyysmallia koskevan kansainvälisen hakemuksen käsittelyyn sovelletaan, mitä patenttilain 3 luvussa säädetään kansainvälisen patenttihakemuksen käsittelystä.

45 d §

Jos hakija haluaa jatkaa hyödyllisyysmallia koskevaa kansainvälistä hakemusta Suomen osalta, hänen on 31 kuukauden kuluessa kansainvälisestä tekemispäivästä tai, jos etuoikeutta pyydetään, siitä päivästä, josta etuoikeutta on pyydetty, annettava rekisteriviranomaiselle kansainvälisen hakemuksen suomen- tai ruotsinkielinen käännös tai, jos hakemus on laadittu suomen- tai ruotsinkielisenä, jäljennös hakemuksesta. Hakijan on saman ajan kuluessa suoritettava vahvistettu rekisteröintimaksu rekisteriviranomaiselle.

Jos hakija on suorittanut vahvistetun rekisteröintimaksun 1 momentin mukaisessa määräajassa, hän voi antaa vaadittavan käännöksen tai jäljennöksen kahden kuukauden lisäajan kuluessa edellyttäen, että vahvistettu lisämaksu suoritetaan 1 momentin mukaisen määräajan kuluessa.

järjestölle, joka patenttilyhteistyösopimuksen ja sen sovellutussääntöjen mukaan on oikeutettu vastaanottamaan tällaisen hakemuksen (**vastaanottava viranomainen**). Vastaanottavana viranomaisena toimii Suomessa Patentti- ja rekisterihallitus. Vastaanottavan viranomaisen tehtävistä annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Suomessa tehdystä hyödyllisyysmallia koskevasta kansainvälisestä hakemuksesta hakijan on suoritettava lähettämismaksu.

Jollei 45 b–45 d tai 45 f §:ssä toisin säädetä, Suomen käsittävän hyödyllisyysmallia koskevan kansainvälisen hakemuksen käsittelyyn sovelletaan, mitä patenttilain 9 luvussa säädetään kansainvälisen patenttihakemuksen käsittelystä.

45 d §

Jos hakija haluaa jatkaa hyödyllisyysmallia koskevaa kansainvälistä hakemusta Suomen osalta, hänen on 31 kuukauden kuluessa kansainvälisestä tekemispäivästä tai, jos etuoikeutta pyydetään, siitä päivästä, josta etuoikeutta on pyydetty, annettava rekisteriviranomaiselle kansainvälisen hakemuksen suomen- tai ruotsinkielinen käännös tai, jos hakemus on laadittu suomen- tai ruotsinkielisenä, jäljennös hakemuksesta. Jäljennöksen antamisen sijaan hakija voi ilmoittaa jatkavansa hakemusta siinä muodossa, jossa Maailman henkisen omaisuuden järjestön kansainvälinen toimisto on julkaissut hakemuksen. Hakijan on saman ajan kuluessa suoritettava rekisteröintimaksu rekisteriviranomaiselle.

Jos hakija on suorittanut rekisteröintimaksun 1 momentin mukaisessa määräajassa, hän voi antaa vaadittavan käännöksen tai jäljennöksen kahden kuukauden lisäajan kuluessa edellyttäen, että lisämaksu suoritetaan mainitun lisäajan kuluessa.

Jos kansainvälistä hakemusta on jatkettu 45 d §:n mukaisesti, sovelletaan hakemukseen ja sen käsittelyyn 2 ja 5 luvun säännöksiä, jollei tässä pykälässä tai patenttilain 34–38 §:ssä toisin säädetä. Hakemus voidaan vain hakijan pyynnöstä ottaa käsiteltäväksi ennen tämän lain 45 d §:n 1 momentissa säädetyn määräajan päättymistä.

Jos kansainvälistä hakemusta on jatkettu 45 d §:n mukaisesti, hakemukseen ja sen käsittelyyn sovelletaan 2 ja 5 lukua, jollei tässä pykälässä tai patenttilain 76 §:n 2 momentissa tai 78–81 §:ssä toisin säädetä. Hakemus voidaan vain hakijan pyynnöstä ottaa käsiteltäväksi ennen tämän lain 45 d §:n 1 momentissa säädetyn määräajan päättymistä.

46 §

Tämän lain mukaan perittävistä maksuista säädetään erikseen.

46 §

Tähän lakiin perustuvasta Patentti- ja rekisterihallituksen suoritteesta tulee suorittaa maksu, jonka määräytymisperusteista säädetään Patentti- ja rekisterihallituksen suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa (1032/1992).

48 §

Mitä patenttilain 75 §:ssä on säädetty keksintöä koskevan oikeuden luovuttamisvelvollisuudesta eräissä tapauksissa ja siitä suoritettavasta korvauksesta, noudatetaan vastaavasti hyödyllisyysmallioikeuteen.

48 §

Mitä patenttilain 111 §:ssä säädetään mainitun lain 110 §:n 1 momentissa tarkoitettusta kaupallisia lisenssineuvotteluja koskevasta menettelyvaatimuksesta poikkeamisesta sovelletaan myös hyödyllisyysmallioikeuteen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevan hallintolainkäyttöasian sekä riita-asian käsittelyyn sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä sovelletaan asian käsittelyyn myös haettaessa muutosta Patentti- ja rekisterihallituksen tai markkinaoikeuden päätökseen asiassa, johon sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä oleviin hyödyllisyysmallioikeutta koskeviin hakemuksiin ja hakemusten perusteella rekisteröityihin hyödyllisyysmallioikeuksiin sekä hyödyllisyysmallioikeuksiin, jotka on rekisteröity ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain säännöksiä, jollei 4 momentista muuta johdu.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tämän lain 2 §:n 1 momenttia sovelletaan hyödyllisyysmallioikeuteen, joka on rekisteröity tämän lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen.

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, hyödyllisyysmallioikeuden loukkaukseen sovelletaan loukkauksen tekohetkellä voimassa olleita säännöksiä. Ennen tämän lain voimaantuloa hyödyllisyysmallioikeuden loukkauksesta aiheutuneen vahingon korvaamiseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, vaikka vahinko olisi ilmennyt vasta tämän lain tultua voimaan.